

5 de desembre de 2023

El secretari del Govern

ACORD

GOV/ /2023, de 5 de desembre, pel qual s'aprova el Protocol de protecció d'infants i adolescents davant la violència en l'àmbit esportiu.

L'article 40.3 de l'Estatut d'autonomia de Catalunya estableix que els poders públics han de garantir la protecció dels infants, especialment contra qualsevol forma de maltractament. Així mateix, l'article 134 especifica les competències de la Generalitat en matèria d'esport i lleure, entre les quals s'inclou el control i el seguiment medicoesportiu i de salut de les persones que practiquen l'activitat física i esportiva.

Els articles 47 i 48 de la Llei orgànica 8/2021, de 4 de juny, de protecció integral a la infància i l'adolescència enfront de la violència, en l'àmbit de l'esport, estableixen la necessitat de tenir protocols d'actuació enfront d'indicis d'assetjament escolar, ciberassetjament, assetjament sexual, violència de gènere, suïcidi, autolesió i qualsevol altra forma de violència, i també la necessitat de comptar amb el delegat o delegada de protecció per assessorar i ajudar en el correcte funcionament d'aquests protocols.

El Decret legislatiu 1/2000, de 31 de juliol, pel qual s'aprova el text únic de la Llei de l'esport, estableix, entre els principis rectors de la política esportiva de la Generalitat de Catalunya, fomentar l'activitat física i l'esport com a hàbit de salut, i també vetllar perquè la pràctica esportiva estigui exempta de violència. Així, en compliment d'aquests principis rectors, l'Administració esportiva ha de vetllar per un esport lliure de qualsevol manifestació de violència que atempti contra la integritat i la dignitat de les persones per raó de sexe, orientació sexual, identitat o expressió de gènere, i desenvolupar les polítiques contra la violència sexual a l'esport.

La Llei 14/2010, del 27 de maig, dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència, estableix l'obligació dels poders públics de prendre totes les mesures necessàries per protegir els infants i els adolescents de qualsevol forma de maltractament. L'article 8 disposa que tot infant o adolescent ha d'ésser protegit de qualsevol forma de maltractament, que inclou el maltractament físic i el psicològic, la negligència, el tracte indigne, l'explotació laboral, l'explotació i l'abús sexuals, la corrupció, la manipulació, el mal ús de la seva imatge i qualsevol altra forma d'abús.

Així mateix, la Llei 17/2015, del 21 de juliol, d'igualtat efectiva de dones i homes, estableix que els infants i adolescents tenen dret a créixer en equitat, sense patir cap discriminació per raó de sexe o de gènere.

D'acord amb el marc normatiu de referència i les obligacions que comporta pel que fa a la competència de les administracions esportives de regular i adoptar protocols d'actuació que recullin actuacions per construir un entorn segur en l'àmbit esportiu, és

necessari elaborar el Protocol de protecció d'infants i adolescents davant la violència en l'àmbit esportiu. Un protocol que reculli actuacions en diferents àmbits, com la prevenció i la detecció precoç, i que defineixi els circuits de la intervenció i mecanismes de derivació àgils i adients amb la finalitat de difondre'ls i posar-los a disposició de les entitats esportives i de persones que hi treballen o hi estan vinculades, per construir un entorn segur en l'àmbit esportiu.

D'acord amb l'article 83.5 de la Llei 14/2010, del 27 de maig, dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència, els protocols de protecció davant dels maltractaments a infants i adolescents han d'aprovar-se mitjançant un acord del Govern;

Per tot això, a proposta de la consellera de la Presidència, el Govern

Acorda:

—1 Aprovar el Protocol de protecció d'infants i adolescents davant la violència en l'àmbit esportiu, que s'annexa a aquest Acord.

—2 Publicar aquest Acord al *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*, tret de l'annex, el qual es pot consultar a la web del Portal de la Transparència (<http://www.transparenciacatalunya.cat/>).

Barcelona, 5 de desembre de 2023

Xavier Bernadí Gil
Secretari del Govern

PROTOCOL MARC DE PROTECCIÓ D'INFANTS I ADOLESCENTS DAVANT LES VIOLÈNCIES EN L'ÀMBIT ESPORTIU

Direcció i coordinació

Consell Català de l'Esport - Generalitat de Catalunya

Autoria

Fundació Vicki Bernadet

Consell Català de l'Esport - Generalitat de Catalunya

Amb la col·laboració d'entitats i professionals expertes de l'àmbit esportiu

Amb el suport de Ministerio de Igualdad, mitjançant la Secretaria de Estado de Igualdad y contra la Violencia de Género - Pacte d'Estat contra la Violència de Gènere PEVG 2022

1	PRESENTACIÓ	5
2	JUSTIFICACIÓ	7
3	OBJECTIUS	10
4	ÀMBIT D'APLICACIÓ	11
5	PRIMERA PART: CONCEPTUALITZACIÓ	11
5.1.	Conceptualització de les violències	11
5.2.	Tipologia de les violències	12
5.2.1.	Maltractament en l'àmbit familiar	12
5.2.2.	Violència sexual	14
5.2.3.	Assetjament entre menors d'edat. Bullying	18
6	SEGONA PART: SENSIBILITZACIÓ I PREVENCIÓ	19
6.1.	Accions preventives	20
6.2.	Foment de l'entorn segur	24
7	TERCERA PART: DETECCIÓ	26
7.1.	Principis d'actuació	28
7.2.	El Delegat o Delegada de Protecció	29
7.3.	Notificació	30
8	QUARTA PART: INTERVENCIÓ	31
8.1.	Intervenció segons l'especificitat de l'entitat	31
8.1.1.	Federació Esportiva	32
8.1.2.	Consell Esportiu	33
8.1.3.	Club o Associació Esportiu	34
8.1.4.	Associació Esportiva Escolar	35
8.1.5.	Secció Esportiva d'entitat no esportiva	35
8.2.	Intervenció en casos on es faci denúncia anònima a través de les xarxes	36
8.3.	Protocol de comunicació externa	37
8.4.	Revisió del protocol	37
9	ANNEXOS	38
9.1.	Normativa aplicable	38
9.2.	Document d'Acceptació del protocol	44
9.3.	Informe tipus de Recollida d'informació	45
9.4.	Notificació de Situació de risc o desemparament de les entitats esportives	45
9.5.	Formulari de Comunicació i denúncia de situació de violència	46

9.6.	Document de Comunicat a Fiscalia de Menors	47
9.7.	Serveis públics de suport, atenció i assessorament	48
9.8.	Glossari	50
10	COM ELABORAR UN PROTOCOL PER LA PRÒPIA ENTITAT	55
10.1.	Procés participatiu i compromís	55
10.2.	Decidir el contingut del protocol	56
10.3.	Redactar el protocol	56
10.3.1.	Presentació	56
10.3.2.	Justificació (opcional)	56
10.3.3.	Marc conceptual (opcional)	57
10.3.4.	Marc normatiu	57
10.3.5.	Objectius i àmbit d'aplicació	57
10.3.6.	Sensibilització, prevenció, reducció de riscos, creació d'entorn segur	57
10.3.7.	Detecció	58
10.3.8.	Actuació	58
10.3.9.	Seguiment i avaluació del protocol	59
10.3.10.	Annexos	59

1 PRESENTACIÓ

Segons la Carta Europea de l'Esport de maig de 1992, adoptada a la Conferència de Ministres de l'Esport del Consell d'Europa, l'article 2 diu que "s'entén per esport tota mena d'activitat física que, mitjançant una participació organitzada o no, tingui per finalitat l'expressió i la millora de la condició física i psíquica, el desenvolupament de les relacions socials o l'obtenció de resultats esportius en competicions de tots els nivells".

L'accés a l'esport és un dret reconegut en l'article 31 de la Convenció sobre els Drets dels Infants: "31.1 Es reconeix el dret de l'infant al descans i al lleure, al joc i a les activitats recreatives pròpies de la seva edat i a participar lliurement en la vida cultural i en les arts (...)".

L'esport és un magnífic vehicle per al desenvolupament personal i la transmissió de valors: ajuda a la cohesió social i a la lluita contra l'exclusió; ensenya el sentit de l'esforç personal i l'esperit de superació per assolir reptes; saber guanyar i acceptar les derrotes, la companyonia o cedir protagonisme en favor del grup. I a més és el tercer context educatiu on els i les infants i adolescents passen més temps, després de la família i l'escola, i per tant, és un context idoni per treballar la garantia de drets a les infàncies i les adolescències.

Segons dades de l'Observatori Català de l'Esport¹:

- L'índex de pràctica fisicoesportiva dels i les escolars de Catalunya (pràctica organitzada i no organitzada) és d'un 72,8% de la població escolar. Les dades dels darrers anys reflecteixen que la pràctica en aquestes edats ha anat augmentant considerablement.
- Hi ha una diferència del 10% entre nois (78%) i noies (68%).
- També hi ha diferències segons el país de naixement. Els escolars nascuts fora de Catalunya, que porten altres connotacions culturals, tenen un percentatge de pràctica d'activitat fisicoesportiva més baix (54,7%). Si a aquestes característiques culturals, s'hi suma el fet de ser noia, la pràctica disminueix molt: 48,18%.
- Les activitats fisicoesportives organitzades més practicades són el futbol pels nois (34,6%) i les danses per les noies (19,9%).

El volum d'activitats i de practicants de l'activitat físico-esportiva fa pensar en la necessitat d'oferir uns espais garants de drets, des de on es treballi fonamentalment en la prevenció de les violències contra infants i adolescents, trencant amb la reproducció de desigualtats de gènere i interseccionals. És a dir, espais on infants, adolescents, joves i les seves famílies puguin trobar professionals capaços de saber reaccionar davant de situacions de revelació d'algun tipus de violència, d'abús sexual o

¹ L'esport a Catalunya 10 anys de l'Observatori Català de l'Esport 2006-2016. (2017).
http://www.observatoriddelesport.cat/docus/info_esport/OCE_9_info_esport_ca.pdf

assetjament i a la vegada de crear espais de protecció, que facin que aquests serveis siguin espais segurs.

L'entorn esportiu, és a dir, allà on es realitza la pràctica físico-esportiva pot esdevenir un espai de confiança on els i les infants i adolescents revelin situacions violentes viscudes en altres àmbits. Hem de tenir en compte que les violències cap a la infància i l'adolescència es pot donar en qualsevol àmbit, i per tant l'entorn esportiu ha d'actuar amb diligència deguda posant tots els esforços i recursos per a prevenir i reparar íntegrament aquestes violències.

L'objectiu general que persegueix aquest document és dotar d'uns circuits d'intervenció en casos de violències i, a la vegada, implementar una metodologia de treball basada en el bon tracte i la garantia de drets que permeti la prevenció estructural de les violències davant els casos concrets i la reparació integral, fomentant així unes relacions no ambigües, saludables i lliures de violència.

Això s'aconsegueix, donant un lloc rellevant a la prevenció, disminuint les situacions de risc, i assegurant un codi de conducta que permeti que les relacions entre les persones responsables dels espais esportius, el personal vinculat a les activitats esportives, i els i les infants, adolescents i adults/es que en practiquen, siguin sanes i enriquidores i que no comportin risc per a ningú.

El *Protocol marc de protecció d'infants i adolescents davant les violències en l'àmbit esportiu*, és un document creat a partir de la voluntat del Consell Català de l'Esport de protegir a la infància i l'adolescència i de garantir els seus drets, amb l'assessorament d'una entitat experta. La redacció del document ha estat el resultat d'un procés participatiu, en el que s'han realitzat entrevistes personals i enquestes a persones expertes del sector esportiu que desenvolupen la seva tasca amb esportistes menors d'edat, mitjançant les quals s'han obtingut dades per analitzar, i sobretot s'ha donat veu als i les infants i adolescents en trobades grupals.

2 JUSTIFICACIÓ

La creació i presentació d'aquest *Protocol marc de protecció d'infants i adolescents davant les violències en l'àmbit esportiu* es justifica en la necessitat de tenir mecanismes que garanteixin la protecció d'infants i adolescents en la pràctica esportiva, davant de situacions violència.

L'any 2021, va ser aprovada la Llei orgànica 8/2021, de 4 de juny, de protecció integral a la infància i l'adolescència en front a la violència ²(LOPIVI). L'esmentat text legal en l'àmbit de l'esport estableix la necessitat de comptar amb protocols d'actuació enfront d'indicis d'assetjament escolar, ciberassetjament, assetjament sexual, violència de gènere, suïcidi, autolesió i qualsevol altra forma de violència, i també la necessitat de comptar amb el Delegat o Delegada de Protecció per a assessorar i ajudar en el correcte funcionament d'aquests protocols (art. 47 i 48).

L'article 48 de la LOPIVI, especifica la necessitat de designar la figura del Delegat o Delegada de Protecció per a la infància i l'adolescència en temes de benestar i de possibles situacions de violència: "Designar la figura del Delegat o Delegada de Protecció a la que les persones menors d' edat puguin acudir per expressar les seves inquietuds i qui s' encarregarà de la difusió i el compliment dels protocols establerts, així com d' iniciar les comunicacions pertinents en els casos en què s' hagi detectat una situació de violència sobre la infància o l' adolescència."

Per tant, la creació del present Protocol marc respon a l'obligatorietat que marca aquesta llei orgànica, i la voluntat de la Generalitat de Catalunya de treballar des de la garantia de drets cap a la infància i l'adolescència, tenint com a referent la Convenció sobre els Drets dels Infants, les Observacions Generals del Comitè d'aquesta convenció i tota la legislació de protecció davant les violències. També respon a la necessitat d'inculcar l'enfocament de drets, la perspectiva feminista i interseccional i la cultura del bon tracte en l'àmbit esportiu, amb l'objectiu de descriure circuits de protecció, i de repensar els espais i les interaccions amb els i les infants i adolescents per aconseguir oferir espais i activitats segures.

L'interès per la prevenció i la reparació integral de les violències envers infants i adolescents i per les seves conseqüències i les característiques de la seva victimització, han augmentat al llarg dels anys.

Aquesta visibilització ha mostrat que aquestes violències son una realitat social per a la que tot el personal que treballa o interacciona de manera habitual amb infants i adolescents ha d'estar format i preparat per treballar per a la seva prevenció i reparació integral. El fet que totes les situacions referides a les violències que pateixen les infàncies i les adolescències estiguin força invisibilitzades fa pensar que les dades de que disposem estan infravalorades. Es parla de l'iceberg de la violència, perquè

² <https://www.boe.es/eli/es/lo/2021/06/04/8>

només coneixem els casos notificats o denunciats, quedant molts casos de violència en el silenci més absolut.

Els estudis demostren que els nens i nenes són més víctimitzats que els adults en tots els països del món. Arreu de l'Estat s'estima que més del 25% dels nens i nenes han estat víctimes de maltractament per part dels seus cuidadors/es³.

Les dades així ho demostren, 2.937 denúncies per maltractament en l'àmbit de la llar⁴ cap a menors recollides per Mossos d'Esquadra durant el 2019 per violència. El mateix any el servei d'Infància Respon va rebre 16.358 trucades per casos de maltractament, 3.675 nous casos de maltractament infantil registrats mitjançant la Unitat de Detecció i Prevenció del Maltractament Infantil (UDEPMI) de la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència⁵.

Violència sexual

Segons l'informe del 2019 de Mossos d'Esquadra sobre Violència masclista i domèstica, el 48,20% de les víctimes de violència sexual a Catalunya tenen menys de 20 anys. Es van presentar 1.009 denúncies de violència sexual contra nens i nenes i s'estima que només un 15% dels casos d'abús sexual es notifica a les autoritats. D'aquests casos denunciats per violència sexual, un 70% d'aquests no arriba a judici oral per falta de proves⁴.

El 84,2% dels joves catalans entre 18 i 20 anys enquestats per Save the Children han patit algun tipus de violència en línia durant la infància⁶.

En l'últim estudi sobre violència en l'àmbit esportiu presentat en el context del projecte CASES⁷, es presenten les dades en casos de violència interpersonal envers els i les infants. La violència més comuna és la violència psicològica (65%), seguida de la violència física (44%), negligència (37%), violència sexual sense contacte (35%), y violència sexual amb contacte (20%).

L'abús sexual infantil (ASI) ha estat considerat un dels problemes de salut pública més greus que ha d'afrontar la societat i, especialment, els nens/es i joves (MacMillan, 1998), així com les persones amb discapacitat. Les violències sexuals entre nenes, nens i adolescents no escapen ni de l'àmbit de l'ensenyament musical, les activitats esportives o les culturals ni de les institucions on es duen a terme. S'ha de tenir en compte que les relacions entre les persones adultes responsables i els i les infants i

³ Pereda N, Guilera G, Abad J. Victimization and polyvictimization of Spanish children and youth: results from a community sample. Child Abuse Negl. 2014 Apr;38(4):640-9. doi: 10.1016/j.chiabu.2014.01.019. Epub 2014 Mar 1. Erratum in: Child Abuse Negl. 2014 Nov;38(11):1884. PMID: 24589384.

⁴ Departament d'Interior. Mossos d'Esquadra (2019). Violència masclista i domèstica.

https://interior.gencat.cat/ca/arees_dactuacio/seguretat/violencia_masclista/estadistica-sobre-violencia-masclista-domestica/enquestes-victimitzacio/#bloc1

⁵ Save the Children (2020). Més mal em fa a mi. <https://www.savethechildren.es/sites/default/files/2020-06/InformemesMalemfaamCAT.pdf>

⁶ <https://www.savethechildren.es/ca/dona-veu-als-que-no-poden-votar>

⁷ Hartill, M., Rulofs, B., Lang, M., Vertommen, T., Allroggen, M., Cirera, E., Diketmueller, R., Kampen, J., Kohl, A., Martin, M., Nanu, I., Neeten, M., Sage, D., Stativa, E. (2021). CASES: Child abuse in sport: European Statistics – Project Report. Ormskirk, UK: Edge Hill University. <https://sites.edgehill.ac.uk/cps/files/2021/11/CASES-Project-Report-EU.pdf>

joves que participen en les activitats físico-esportives, són relacions verticals, que impliquen una desigualtat, basada en el major poder i autoritat de què disposa la figura del professional, i fins i tot l'admiració cap a aquesta figura. Aquestes relacions asimètriques poden ser utilitzades de manera positiva, per a establir els límits, ensenyar una disciplina, respecte i donar seguretat, o de manera negativa, fent-les servir per a forçar la realització de conductes que impliquen un greu risc pel seu desenvolupament, com són els maltractaments i abusos sexuals, o aprofitar aquest poder per assetjar o humiliar per diferents raons, gènere, identitat o orientació sexual.

Les conclusions de l'Informe del 2021 de l'Observatori Contra l'Homofòbia L'Estat de l'Igthi-fòbia a Catalunya⁸ recullen un increment d'un 50,3% en el nombre d'incidències registrades respecte l'any anterior, sent un total de 284 incidències registrades, de les quals només un 1% és per l'aplicació del Protocol de l'assetjament escolar per LGTBI-fòbia, creat l'any 2018. La tendència creixent, quant al nombre d'incidències registrades, mostra com la discriminació i/o les agressions per motius d'orientació afectivosexual, identitat i/o expressió de gènere continuen presents en diversos àmbits de socialització a Catalunya. En quant a l'edat de les persones que han patit aquest tipus de violència, la franja amb menys incidències és la de menors de 18 anys, amb un 3,8% de casos comunicats i registrats per l'OCH.

Detectar les possibles situacions de risc així com conèixer les vies de comunicació i actuació, permet protegir als seus usuaris/es front a possibles situacions abusives essent l'elaboració de protocols de prevenció, detecció i intervenció una de les maneres més eficaces per aquesta finalitat.

A la vegada, la possibilitat de crear vincles de confiança amb els i les professionals de les activitats esportives augmenta la probabilitat que un/a infant/adolescent verbalitzi situacions de maltractaments, abusos o altres violències a persones que percep com properes i a la vegada en situació d'ajudar-lo. Per tant, és fonamental que les persones que estan a prop d'aquestes nenes, nens i adolescents sàpiguen com s'ha d'actuar davant la revelació de situacions de violències sexuals o altres formes de violències interseccionals i també conèixer el circuit i els recursos als que poden acudir.

Totes les accions que proposa aquest Protocol marc es basen en posar als i les infants i adolescents en el centre de tota actuació, en garantir els seus drets i en intervenir amb la diligència deguda. "És imprescindible que institucions, serveis i professionals dels diferents sectors d'intervenció ens preguntem, en tot moment, quins drets estan sent vulnerats, com i per qui, amb l'objectiu d'adoptar respostes concordants que evitin la revictimització i assoleixin tant la reparació com la prevenció"⁹.

⁸ Informe Observatori Contra l'Homofòbia "L'Estat de l'Igthi-fòbia a Catalunya 2021" <https://och.cat/wp-content/uploads/2022/06/informe-anual-2021-interactiu.pdf>
⁹ <https://igualtat.gencat.cat/web/.content/Ambits/violencies-masclistes/coordinacio-treball-xarxa/protocol/Protocol-Marc-2022.pdf>

El document que es presenta a continuació, aborda la prevenció, la detecció i l'actuació des d'aquest paradigma, fent de la garantia de drets a la infància i l'adolescència, l'eix central de tota intervenció.

3 OBJECTIUS

Els objectius generals d'aquest Protocol marc són:

- ✓ Establir les pautes d'actuació per a la prevenció, detecció i actuació en relació a situacions de violència que es puguin donar durant la realització d'activitats físico-esportives, o bé que siguin conegudes en aquest àmbit.
- ✓ Promoure el bon tracte integral als i les infants i adolescents en l'àmbit esportiu.
- ✓ Dotar al personal, entitats o organismes d'uns circuits d'intervenció àgils i que permetin l'actuació amb diligència deguda en casos de violència.

Els objectius específics d'aquest Protocol marc són:

- ✓ Protegir als i les infants i adolescents participants en les activitats físico-esportives, i també el personal tècnic esportiu i personal de suport, de situacions que puguin considerar-se casos de violència.
- ✓ Prevenir les situacions de violència envers infants i adolescents, fomentant la implementació de mesures de prevenció i sensibilització en l'àmbit esportiu.
- ✓ Ajudar a detectar les situacions de violència que puguin patir nenes, nens i adolescents que participen en les activitats físico-esportives.
- ✓ Facilitar i assegurar la comunicació i notificació amb diligència deguda de les situacions de violència envers infants o adolescents, a partir de supòsits d'indícis d'aquests fets, garantint la seva protecció i dignitat i també de les persones afectades.
- ✓ Incorporar la mirada de la perspectiva de gènere en la prevenció i tractament de les situacions de violència envers infants i adolescents.

Per això es proposa que des de l'entitat esportiva es duguin a terme les següents actuacions:

- ✓ Fixar el model relacional entre participants menors d'edat i el personal tècnic esportiu i de suport com a model de convivència, basat en el bon tracte, el respecte cap als drets dels infants i dels éssers humans, i la no violència, en cap de les seves formes.
- ✓ Propiciar conductes sanes i positives, que no comportin risc en les relacions entre el personal tècnic esportiu, i de suport i els i les infants i adolescents participants en aquestes activitats.
- ✓ Formar a l'equip professional (personal esportiu i de suport), per tal que s'incorpori la prevenció de les violències com un component més en la seva intervenció en les activitats físico-esportives.
- ✓ Disposar d'unes guies de prevenció de situacions de risc i de violència a les activitats físico-esportives i el seu entorn.
- ✓ Definir les funcions del Delegat o Delegada de Protecció.

4 ÀMBIT D'APLICACIÓ

El *Protocol marc de protecció d'infants i adolescents davant les violències en l'àmbit esportiu* és d'aplicació per a tot el personal, entitats o organismes que treballin o col·laborin en l'àmbit de l'activitat física i de l'esport per a infants i adolescents.

Aquest Protocol marc serà accessible a totes les persones que interrelacionen amb nenes, nens o adolescents, que ja estan treballant i col·laborant en les activitats físiques i esportives i a aquells de nova incorporació, per al seu coneixement.

Les entitats i centres podran elaborar el seu propi protocol seguint les directrius d'aquest Protocol marc, o bé adoptar-lo, mitjançant els mecanismes propis de l'entitat i adaptar-lo a les seves necessitats i característiques.

Es recomana que les entitats disposin d'un Document d'Acceptació del protocol que elaborin ([Annex 9.2](#)), en el que haurà de constar el nom del Delegat o Delegada de Protecció.

5 PRIMERA PART: CONCEPTUALITZACIÓ

5.1. Conceptualització de les violències

A efectes del present protocol i tenint en consideració el marc establert per la Llei orgànica 8/2021, de 4 de juny, de protecció integral a la infància i l'adolescència en front a la violència (LOPVI) entendrem per violència: "Tota acció, omissió o tracte negligent que priva a les persones menors d'edat dels seus drets i benestar, que amenaça o interfereix el seu ordenat desenvolupament físic, psíquic o social, amb independència de la seva forma i mitjà de comissió, inclosa la realitzada a través de les tecnologies de la informació i la comunicació, especialment la violència digital. En tot cas, s'entendrà per violència el maltractament físic, psicològic o emocional, els càstigs físics, humiliants o denigrants, el descuit o tracte negligent, les amenaces, injúries i calúmnies, l'explotació, les agressions i els abusos sexuals, la corrupció, l'assetjament escolar, l'assetjament sexual, el ciberassetjament, la violència de gènere, la mutilació genital, el tràfic d'éssers humans amb qualsevol fi, el matrimoni infantil, la pornografia no consentida o no sol·licitada, l'extorsió sexual, la difusió pública de dades privades així com la presència de qualsevol comportament violent en el seu àmbit familiar."

A l'Annex 9.8 del present protocol es presenta un glossari de termes que defineixen, situen i contextualitzen les violències que es poden produir que afecten a nenes, nens i adolescents. Conceptes com violència sexual, agressió sexual, assetjament en les seves diferents formes, ciberassetjament, sexpredding, explotació, maltractament, pornodivulgació, tràfics d'esses humans, violència masclista, entre d'altres.

5.2. Tipologia de les violències

La intervenció en situacions de violència que puguin estar vivint infants o adolescents dependrà de la tipologia de violència. Cal tenir en compte que s'ha d'intervenir davant les violències que es produeixen en l'àmbit esportiu i també davant d'aquelles que es pugui detectar amb persones menors d'edat i que s'hagin produït o estiguin produint-se en altres àmbits com el familiar.

En aquest apartat anomenarem les tipologies de violències que poden produir-se més vinculades directament a l'àmbit esportiu. Tot i així, no podem ignorar que existeixen d'altres tipologies de violència que tenen protocols específics com:

- Mutilació Genital Femenina¹⁰.
- Tràfic éssers humans^{11, 12}.
- Matrimoni Infantil¹³.

També cal destacar que la pornografia infantil o prostitució infantil constitueixen formes de violències sexuals i aquesta tipologia de delictes requereixen la notificació als Cossos de Seguretat, per tal d'iniciar les investigacions i notificació a la DGAIA (Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència), si es valora que existeix una possibilitat que l'infant o adolescent estigui en una situació de desemparament. ([Annex 9.4](#)).

5.2.1. Maltractament en l'àmbit familiar

Els maltractaments que pot patir un infant o adolescent en l'àmbit familiar són:

- Negligència o abandonament
- Maltractament físic
- Maltractament psíquic o emocional
- Abús/sotmetiment sexual
- Explotació sexual
- Explotació laboral o inducció a la mendicitat
- Corrupció
- Sotmetiment a drogues o fàrmacs
- Violència econòmica per impagament de pensions alimentaries
- Violència vicària

Els protocols de referència a considerar en aquest tipus de maltractament són el *Protocol d'actuació entre els Departaments de Treball, Afers socials i Famílies i d'Ensenyament de prevenció, detecció, notificació, derivació i coordinació de les*

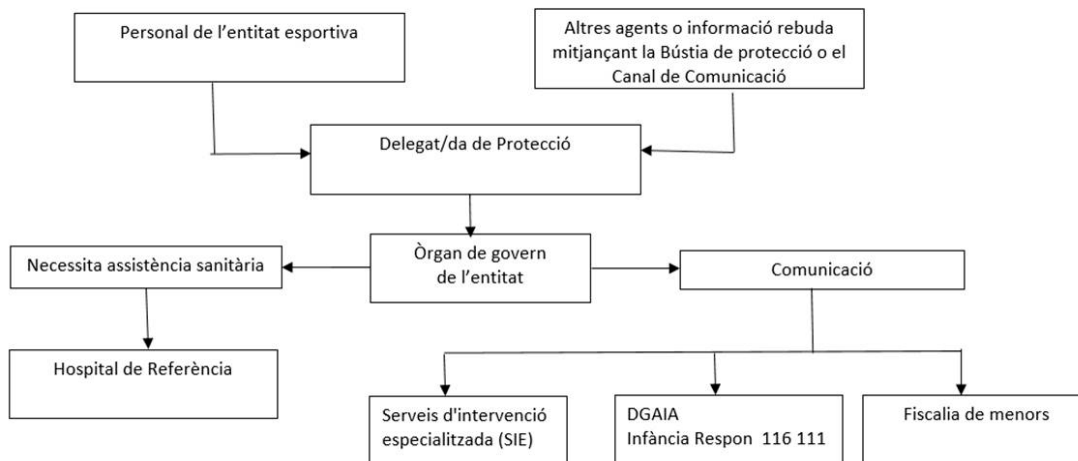
¹⁰ https://dretssocials.gencat.cat/web/.content/03ambits_tematicos/07infanciaadolescencia/recursos_professionals/protocols_actuacio/pdf/protocol_mutilacio_genital.pdf

¹¹ https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/ProfessionalInterest/ProtocolTraffickingInPersons_sp.pdf

¹² https://igualtat.gencat.cat/web/.content/Ambits/violencias-masclistas/coordinacio-treball-xarxa/protocol/Protocol_proteccio_Victimes_TraficHumans_Cat.pdf

¹³ <https://igualtat.gencat.cat/web/.content/Ambits/antiracisme-migracions/prevencio-violencia-masclista/matrimonis-forcats/Protocol-per-a-la-prevencio-i-laboradatge-del-matrimoni-forcat-1.pdf>

situacions de maltractament infantil i adolescent en l'àmbit educatiu (juliol 2016)¹⁴ i el Protocol marc d'actuacions contra el maltractament a infants i adolescents de Catalunya (juliol 2017)¹⁵ així com el Protocol Marc per a una intervenció amb diligència deguda en situacions de violències masclistes (AdG novembre 2022)¹⁶.

Des del telèfon Infància Respon (116 111) podem rebre assessorament respecte al procediment a seguir davant una sospita o indicati.

Maltractament lleu

S'ha d'informar a la família que s'envia informació a Serveis Socials territorials, ja que preocupa la situació de l'infant o adolescent.

Maltractament moderat o greu

La informació que arribi al Delegat o Delegada de Protecció, serà traspasada a l'òrgan de govern de l'entitat esportiva, i serà el representant legal d'aquesta qui iniciarà el procediment. Si hagués una urgència hospitalària (lesions, ferides, cops,..) l'entitat haurà de posar-se immediatament en contacte amb l'hospital de referència de la zona per tal de prendre les mesures que corresponguin i traslladar l'infant o adolescent al centre hospitalari. El trasllat s'haurà de fer amb mitjans de transport com ambulància, taxi, entre d'altres. Si cal fer servir el cotxe particular seran necessaris els permisos corresponents dels tutors/es legals.

Es tracti o no d'una urgència hospitalària, s'ha de comunicar a:

- Direcció General d'Atenció a la Infància i Adolescència (DGAIA)
 - A través del servei territorial
 - A través d' Infància Respon 116 111 (24 hores)
- Fiscalia de Menors ([Annex 9.6](#))

¹⁴<http://xtec.gencat.cat/ca/centres/projeuclatiu/convivencia/protocols/maltractament-infantil-adolescent/index.html>

¹⁵https://dretsocials.gencat.cat/web/content/03ambits_tematicos/07infanciaiadolescencia/DEST_columna_dreta/documents/Protocol-Marc-Maltractament-IA.pdf

¹⁶<https://igualtat.gencat.cat/web/content/Ambits/violencias-masclistes/coordinacio-treball-xarxa/protocol/Protocol-Marc-2022.pdf>

- A la família

Si la família o una part d'ella és protectora, se la pot acompanyar en el procés de prendre la decisió de posar el fet en coneixement de la d'administració judicial.

Si la família es nega a prendre decisions adreçades a la protecció de l'infant o adolescent, l'entitat esportiva la informarà de la seva obligació de posar en coneixement de l'administració judicial els fets de què es coneixedora.

5.2.2. Violència sexual

La Guia "La violència sexual a l'esport"¹⁷ del Consell Català de l'Esport de la Generalitat de Catalunya fa un recull explícit de les diferents manifestacions de violències sexuals que es produeixen en un contínuum de comportaments i/o accions que van des de no incloure el contacte físic a incloure'l de forma molt explícita.

Moltes d'aquestes violències es donen degut a la asimetria de poder, un poder es pot basat en la diferència d'edat, en la desigualtat per motius de gènere, de posició social, de jerarquia i, en el cas de l'esport, també per l'admiració cap a aquella persona que és qui dirigeix el futur esportiu, o que és el mirall de moltes persones que voldrien estar a prop de la figura admirada.

Violència sexual sense contacte físic	Violència sexual Comportaments transgressors	Violència sexual amb contacte físic
<p>Fer acudits sexistes, bromes o insinuacions de caràcter sexual</p> <p>Cridar de manera que suggereixi sexualització</p> <p>Preguntar sobre qüestions íntimes del cos, roba o vida privada</p> <p>Fer observacions suggeridores, mirades i missatges amb contingut sexual</p> <p>Fer comunicacions (trucades telefòniques, correus electrònics, entre d'altres.) de contingut sexual i de caràcter ofensiu</p>	<p>Apropament inadequat</p> <p>Contacte inadequat</p> <p>Tocaments inadequats als entrenaments</p> <p>Massatges inadequats</p> <p>Convidar l'esportista individualment a casa, fer un àpat, una beguda, anar al cinema</p> <p>Exhibir-se i/o masturbar-se davant la persona afectada</p> <p>Pressionar, de manera insistent, per tenir trobades sexuals</p> <p>Fer comentaris sexuals ofensius</p>	<p>Fer petons no desitjats</p> <p>Fer carícies sexuals no desitjades</p> <p>Mantenir contacte físic de naturalesa sexual no desitjat</p> <p>Intentar fer actes sexuals no desitjats</p> <p>Arraconar o perseguir algú amb proposicions o conductes sexuals</p> <p>Fer actes sexuals amb penetració sense el consentiment de la víctima amb o sense coerció</p>

¹⁷ https://esport.gencat.cat/web/.content/home/arees_dactuacio/esport_i_genere/publicacions/violencia/guia-violencia-sexual-esport-cat.pdf

Ús de material pornogràfic al centre esportiu de treball o d'imatges o fotografies de contingut sexual explícit	Obtenir imatges de parts íntimes del cos d'una persona Requeriments de favors sexuals, que condicionen la promoció o la permanència en el club/equip	
---	---	--

Actuacions a realitzar en casos de violència sexual

En el següent quadre s'agrupen les diferents accions a realitzar tant a nivell intern de l'entitat com a nivell extern, tenint en compte on ha passat la violència i segons qui l'exercit.

Lloc on ocorre la violència	Tipologia de violència segons qui l'exerceix	Procediment intern de l'entitat esportiva	Procediment extern
Fora del centre	Intrafamiliar Entorn confiança Desconegut/da	Comunicació amb la família (persona que no exerceix la violència) Contenció emocional a l'esportista Recerca d'assessorament si s'escau	Acompanyament a l'hospital de referència si fos necessari (mai en cotxe particular). Es pot informar a la família des de l'hospital. Comunicar a DGAIA Notificar a Mossos d'Esquadra i a Fiscalia de Menors
A l'entitat	Infractor/a menor 14 anys	Comunicació amb les famílies Contenció emocional a l'esportista Recerca d'assessorament si s'escau Si el fet és un conflicte greu: - reconeixement dels fets i acceptació de sanció - incoació d'expedient Si l'assetjament no es considera com a possible falta penal o delictes, treball educatiu i possible mediació	Si el fet és un possible delictes o falta penal: - Notificar a Mossos d'Esquadra - Informar a Fiscalia de Menors (fent això la informació arriba a la DGAIA, que pot fer un treball psicoeducatiu)

A l'entitat	Infractor/a major 14 anys	<p>Comunicació amb la família de la víctima</p> <p>Si l'esportista que exerceix violència és menor de 18 anys, comunicació amb la seva família</p> <p>Contenció emocional a l'esportista</p> <p>Recerca d'assessorament si s'escau</p> <p>Si el fet és un conflicte greu: - reconeixement dels fets i acceptació de sanció - incoació d'expedient</p> <p>Si l'assetjament no es considera com a possible falta penal o delicte, treball educatiu i possible mediació</p>	<p>Si el fet és un possible delicte o falta penal: - Notificar a Mossos d'Esquadra - Informar a Fiscalia de Menors</p>
A l'entitat	Personal de l'entitat	<p>Comunicació amb la família de la víctima (per tal que pugui iniciar el procés penal a través de la denúncia)</p> <p>Contenció emocional a l'esportista</p> <p>Recerca d'assessorament si s'escau</p> <p>Es consideri o no l'assetjament com a possible falta penal o delicte: - Prendre mesures cautelars - Obrir expedient</p>	<p>Si el fet és un possible delicte o falta penal: - Notificar a Mossos d'Esquadra - Informar a Fiscalia de Menors</p> <p>Activitats realitzades en equipaments municipals: caldrà comunicar la incidència al servei municipal esports</p> <p>Activitats realitzades en altres equipament: caldrà informar al gestor que correspongui</p> <p>Prendre mesures cautelars</p> <p>Obrir d'expedient sancionador o disciplinari</p> <p>Gestionar la possible situació de crisi creada</p>

			per la notícia (si es dona el cas)
--	--	--	------------------------------------

Violència sexual produïda entre nens, nenes o adolescents

En el cas que la situació de violència sexual s'hagués produït entre dos nenes, dos nens i/o adolescents, la part de notificació i d'atenció a la víctima seria la mateixa, però també caldrà considerar l'atenció que se li ha de donar a la persona infractora.

En el moment que qualsevol membre de l'entitat esportiva és coneixedor d'una agressió sexual entre dos nenes, nens i/o adolescents, haurà de contactar amb el Delegat o Delegada de Protecció que farà arribar aquesta informació a l'òrgan de govern de l'entitat.

S'haurà de parlar amb la família/famílies de les persones menors d'edat afectades. Per poder intervenir amb el/la menor infractor/a, s'ha de notificar aquesta situació. Si les famílies no volen fer la notificació, se'ls informará que l'entitat té l'obligació de fer-ho, per ser coneixedora d'un possible delicte i, per tant, haurà d'obrir el protocol extern.

En aquest punt és molt important conèixer i reconèixer quines conductes són adequades des d'un punt de vista evolutiu i quines conductes són violència sexual. Per tant queda clara la importància de facilitar la formació continuada del personal que treballa amb nens/es i adolescents.

Cal tenir en compte que a partir dels 14 anys un infant té responsabilitat penal, la qual cosa vol dir que, si la situació de violència sexual es produeix entre un/a menor i un/a major de 14 anys, es segueix el mateix circuit que amb un adult, i es pot posar una denúncia a policia, que la tramitarà i la passarà a Fiscalia de Menors, i a partir d'aquí es seguirà tot el procediment. Si l'autor és menor de 14 anys no se l'exigirà responsabilitat penal davant dels fets sinó que el Ministeri Fiscal el remetrà a l'entitat pública competent en matèria de protecció de menors per tal de valorar la seva situació i promoure, si s'escau, les mesures de protecció necessàries¹⁸.

Per tant, per poder evitar la cronificació d'una conducta de violència sexual, que pot comportar problemes legals en el futur, i per poder donar atenció a la persona menor d'edat infractor/a, és important que els fets de violència sexual es notifiquin. D'aquesta manera, s'iniciarà un treball amb el/la menor d'edat per tal d'evitar futures situacions de violència sexual.

Violència sexual d'un adult cap a un infant o adolescent

Si es produeix una situació de violència sexual o assetjament d'un adult vinculat a l'entitat a un infant o adolescent la informació arribarà a la Delegat o Delegada de

¹⁸ Lei Orgànica 5/2000, de 12 de gener, reguladora de la responsabilitat penal dels menors <https://www.boe.es/eli/es/lo/2000/01/12/5/con>

Protecció, que informará a Direcció, junta directiva o òrgan de gestió de l'entitat esportiva i es seguirà el següent circuit:

- Informar a l'àrea de personal o persona que s'ocupa de les relacions laborals o de voluntariat.
- Prendre mesures cautelars i/o preventives segons el nivell de risc que pugui existir per a la persona assetjada. Aquestes mesures poden anar des del canvi d'activitat, ser apartat de les seves funcions amb els i les infants o adolescents, fins a suspensió de relació laboral o de voluntariat amb l'entitat.
- Fer reunions amb les famílies dels infants amb els que hagi estat en contacte la persona que ha estat denunciada.
- Informar a l'empresa responsable de la persona denunciada si fos el cas.
- Si fos una persona voluntària la denunciada, prendre les mesures necessàries per apartar a aquesta persona de les activitats de l'entitat.

La gestió dels casos on hi ha implicat personal de l'entitat esportiva, implicarà prendre mesures de caire laboral i de comunicació a la comunitat esportiva.

5.2.3. Assetjament entre menors d'edat. Bullying

Per donar resposta a les diferents casuístiques existents en aquest tipus de maltractament, tenim en consideració el *Protocol per l'assetjament i el ciberassetjament entre iguals*¹⁹. Aquest protocol remet a altres dos que complementen les actuacions a realitzar per a protegir a tots els i les infants i adolescents, inclosos aquests que produeixen l'assetjament o el ciberassetjament el *Protocol d'actuació amb menors de catorze anys en situacions de conflicte o comissió d'una infracció penal*²⁰ i el *Protocol d'intervenció en cas de conflicte greu*²¹.

<p>Assetjament no considerat delicte o falta penal</p>	<p>Decret 102/2010, de 3 d'agost, d'autonomia dels centres educatius https://dogc.gencat.cat/ca/document-del-dogc/?documentId=545262</p> <p>Protocol d'intervenció en Cas de conflicte Greu https://xtec.gencat.cat/web/.content/centres/projeducatiu/convivencia/protocols/conflictcs-greus/documents/protocol-conflictcs-greus.pdf</p> <p>Incoació d'expedient Acceptació sanció Mesures psicoeducatives</p>
<p>Assetjament considerat delicte o falta penal</p> <p>Infractor major 14 anys</p>	<p>Protocol d'intervenció en Cas de conflicte Greu https://xtec.gencat.cat/web/.content/centres/projeducatiu/convivencia/protocols/conflictcs-greus/documents/protocol-conflictcs-greus.pdf</p> <p>Comunicació a: Autoritats judicials Fiscalia de Menors Família menor infractor Família menor assetjat/da</p>

¹⁹ https://xtec.gencat.cat/web/.content/centres/projeducatiu/convivencia/protocols/assetjament-ciberassetjament-entre-iguals/documents/protocol_assetjament-ciberassetjament-entre-iguals.pdf

²⁰ <https://xtec.gencat.cat/ca/centres/projeducatiu/convivencia/protocols/conflicte-comissio-infraccio-penal/index.html>

²¹ <https://xtec.gencat.cat/web/.content/centres/projeducatiu/convivencia/protocols/conflictcs-greus/documents/protocol-conflictcs-greus.pdf>

Assetjament considerat delictes o falta penal	Protocol d'actuació amb menors de catorze anys en situacions de conflicte o comissió d'una infracció penal https://xtec.gencat.cat/ca/centres/projeducatiu/convivencia/protocols/conflicte-comissio-infraccio-penal/index.html
Infractor menor 14 anys	Comunicació a: Autoritats judicials Fiscalia de Menors, per que facin arribar el cas a la DGAIA, EMI 14 Família menor infractor Família menor assetjat/da

En els casos d'assetjament si es considera que el fet pot ser un delictes d'odi, la denúncia la pot interposar una tercera persona.

6 SEGONA PART: SENSIBILITZACIÓ I PREVENCIÓ

Les entitats que realitzen activitats físico-esportives, poden actuar davant la violència des de dos perspectives, una reactiva, és a dir, actuar després d'un fet, o bé, d'una manera proactiva, anticipant-se a la problemàtica, i començar a treballar-la des d'una vessant preventiva, fent visible la violència a la que pot estar exposada la infància i l'adolescència, per tal de prendre mesures que dificultin la seva aparició.

Alguns tipus de violències (mutilació genital femenina, matrimoni forçat, tràfic d'éssers humans, entre d'altres) tot i que pot semblar que queden lluny de l'àmbit de l'esport, és molt important que els i les professionals vinculats/des coneguin la seva existència i sàpiguen on poder dirigir-se si detecten qualsevol indici que aquestes violències poden estar succeint. Ser coneixedor de l'existència d'aquest tipus de violència i saber a on poder demanar ajuda si tinguéssim un indici de que pot estar ocorrent.

La sensibilització de la societat envers el rebuig cap a la violència s'ha de realitzar a partir d'estratègies que ajudin a la conscienciació dels drets dels infants i adolescents i sobretot del dret a viure sense violència.

El rebuig per part de l'esport a qualsevol tipus de violència que puguin patir infants i adolescents en qualsevol espai, facilitarà la creació d'un clima de seguretat on es podrà trencar el silenci al voltant de la violència, i demanar ajuda.

La sensibilització es pot fer fent difusió dels protocols existents²², realitzant formació, fent visible el telèfon Infància Respon 116 111, amb campanyes comunicatives i cartells informatius, entre d'altres.

Prevenir la violència significa prendre mesures o disposar accions de manera anticipada per tal d'evitar que aquesta violència pugui ocórrer. La Llei 5/2008 del 24 d'abril, del dret de les dones a eradicar la violència masclista²³ defineix la prevenció com el conjunt d'accions encaminades a evitar o reduir la incidència de la problemàtica de la violència masclista per mitjà de la reducció dels factors de risc, i impedir-ne, així,

²² Veure l'apartat Normativa aplicable ([Annex 9.1](#))

²³ <https://dogc.gencat.cat/ca/document-del-dogc/?documentid=491383>

la normalització, i les encaminades a sensibilitzar la ciutadania en el sentit que cap forma ni manifestació de violència no és justificable ni tolerable (art. 3.c).

La prevenció de la violència té tres nivells:

Prevenció primària

Eliminació de factors de risc, creació d'entorns segurs i promoció del bon tracte. Per això s'ha de revisar totes les accions que realitzen les entitats per tal de detectar on poden haver riscos, tant a nivell d'espais i equipaments, gestió d'espais on es realitzen les activitats físico-esportives com a nivell relacional.

Prevenció secundària

Detecció i tractament primerenc. Per poder detectar haurem de conèixer de que estem parlant, i així poder aturar situacions que són inadequades i que no compleixen els estàndards del bon tracte. Importància de la formació i de la informació.

Prevenció terciària

Tractament de les víctimes i el seu entorn. L'àmbit esportiu no té competència en aquest tipus de prevenció, però és important conèixer els serveis disponibles en el territori que ens poden ajudar en casos de violència, per tal de trobar l'assessorament adient per cada cas.

6.1. Accions preventives

L'esport i la pràctica esportiva ofereixen múltiples beneficis pels i les infants i adolescents, beneficis físics i aprenentatge de valors positius en la vida social (autocontrol, cooperació, afrontar el fracàs, cultura de l'esforç, entre d'altres) però a l'àmbit esportiu com a qualsevol altre àmbit on conviuen infants, adolescents i persones adultes també poden haver situacions de violència que s'han d'evitar.

L'entorn de l'entitat esportiva esdevindrà un espai segur i de confiança si la seva manera de fer es basa en una cultura de promoció dels drets, antimasclista, igualitària i antiracista sobre la prevenció de les violències i el bon tracte, entesa com el respecte a la diversitat i a les necessitats de cadascuna de les persones que participen en les activitats. En l'àmbit esportiu també es donen desigualtats estructurals que requereixen una proactivitat sistemàtica per aconseguir la seva eradicació i la posta en marxa d'accions preventives.

A continuació s'anomenen accions relacionades amb l'organització de l'entitat que es poden dur a terme:

- Establir normes internes clares i sense excepcions per a reduir les situacions de risc com:
 - Codi ètic: document descriptiu dels principis i valors han de servir de referència al personal de l'entitat per exercir les seves funcions. El seu redactat no concreta conductes específiques.

- Codi de conducta: definició dels comportaments que s'esperen del personal de l'entitat, dintre de la cultura del bon tracte i de la prevenció de la violència. Ajuda a aclarir conceptes i a descriure conductes que no permetin ambigüitats en les relacions entre adults i infants o adolescents o entre els propis infants o adolescents.
- Difondre, donar a conèixer i fer recordatoris periòdics a tot el personal de:
 - El *Protocol marc de protecció d'infants i adolescents davant les violències en l'àmbit esportiu* o el que l'entitat redacti sobre aquesta temàtica
 - Les normes pròpies de cada entitat (Reglament de règim intern, Reglament d'ús dels espais esportius, codis, entre d'altres)
- Definir el rol del Delegat o de la Delegada de Protecció i fer-lo constar al protocol.
- Revisar els criteris de selecció de personal o voluntariat si existeix i tenir en consideració la formació en prevenció de violències com a valor afegit.
- Reduir situacions de risc en les activitats i espais (revisió d'elements arquitectònics i relacionals).
- Fer accions de prevenció comunitària de les violències fomentant mecanismes de responsabilització i rebuig de les famílies i persones participants que mostrin comportaments agressius, intimidatoris que reproduïx estereotips i prejudicis de gènere i interseccionals en els esdeveniments esportius.
- Sensibilitzar i facilitar la formació del personal en la detecció de situacions de violència.
- Crear mecanismes de comunicació de situacions de violència accessibles per infants o adolescents (bústia, adreça electrònica, entre d'altres) i establir, en el protocol, circuits àgils i obligatoris de comunicació en cas d'indicis o sospites.

Activitats, descripció de riscos i accions preventives

ACTIVITAT	SITUACIÓ DE RISC POTENCIAL	ACCIONS PREVENTIVES
Ús de dades personals	Usar inadecuadament les dades d'un infant o adolescent. Donar les dades o fer-les públiques.	Garantir la confidencialitat de les dades segons la llei de protecció de dades.

Fotos, vídeos i xarxes socials	Possibilitat d'amistat per xarxes socials entre un/a entrenador/a o altre personal de l'entitat esportiva i l'infant o adolescent, o entre els mateixos grups de menors d'edat. Aquestes eines ens donen possibilitats de comunicació i difusió infinites (xats, compartir imatges, compartir informació de la nostra vida privada, entre d'altres). Cal posar el focus en el respecte al cos i l'autonomia de la persona menor d'edat, identificant quins usos i comportaments poden ser violents i quins no. Si se'n fa un mal ús, aquests esdevenen indicadors de comportaments violents o assetjadors.	Respectar els drets d'imatge. Evitar que infants i adolescents utilitzin els telèfons personals als vestuaris i plantejar-se l'ús de les xarxes com a eina de treball i difusió, no de contacte personal entre adults i infants i adolescents. Política clara sobre les fotos i els vídeos en les competicions esportives. Comunicar que no es poden fer fotos dintre del vestuari. Una bona prevenció també passa per educar en les xarxes socials i la intimitat.
Trucades o whatsapps o altres tipus de missatgeria	En els grups més consolidats i autogestionats, l'ús del telèfon com a eina de comunicació és habitual. Aquest contacte no s'ha de donar per parlar de temes no relacionats amb l'activitat.	El contacte telefònic ha d'estar pactat prèviament i/o usar-lo per a temes de l'activitat i del grup. Propiciar comunicacions grupals millor que les bilaterals.
Obsequis	Establir favoritismes amb certs infants o adolescents sense motiu.	Els regals han de ser pactats prèviament (ex: amic invisible, entre d'altres) i cal afavorir els regals grupals per sobre dels individuals. Tractar a totes les nenes, nens i adolescents per igual. Si alguna persona de l'entitat rep regals per part d'un sol/a infant o adolescent s'han de quedar en l'espai on es realitzen les activitats.
Classes, sessions o treball individuals	Situació de relació individual i íntima en espais tancats. Hi pot haver risc si es genera una relació inadequada o es fa servir per treure informació de l'infant.	Intentar que no es realitzin en espais totalment tancats i sense visió des de l'exterior.
Vestidors	Possibilitat d'obtenir imatges o d'accedir al vestuari per part de persones no acreditades.	Valorar com s'informa de l'entrada d'una persona responsable del grup d'infants o adolescents al vestidor.
Bany	Activitat realitzada per una sola persona de l'entitat esportiva, possibilitat d'aprofitar la intimitat del lavabo per apropaments inadequats (tocaments, fotos, entre d'altres.).	Sempre que sigui possible, anar amb un grup d'infants (educar per aprendre a gestionar el temps). Si és un cas d'urgència d'un sol infant, avisar a una altra persona i respectar el temps lògic d'aquest espai. Sí és una activitat que necessita l'ajuda d'un adult/a no s'ha de tancar amb baldó.

<p>Ferides , convalescència i malalties</p>	<p>Vulnerabilitat al quedar-se sol/a amb un infant que ha de fer repòs o ha de ser atès per a curar alguna ferida, vetlles per malalties, lesions, entre d'altres.</p>	<p>Anar acompanyat d'un responsable de l'entitat per anar al metge. Informar als pares i demanar que confirmen si permeten que els entrenadors/es portin al metge a l'infant o adolescent.</p> <p>Fer les cures sempre que sigui possible amb altres infants o entrenadors/es, (ex: anar a la infermeria amb l'infant que s'ha fet mal i un altre company). En el cas que s'hagi de fer repòs i impliqui la presència d'un entrenador/a, acordar prèviament quin criteri es seguirà per fer aquesta vetlla.</p>
<p>Tractaments a la sala de fisioteràpia, massatges i visites mèdiques.</p>	<p>Hi ha risc si el/la fisioterapeuta, massatgista, metge o metgessa aprofita aquest moment per a fer fotografies, tocaments (no recomanats pel tractament i no explicats al pacient o als seus pares).</p>	<p>Menors d'edat sempre acompanyats per mare/pare/tutor. Informar al pacient en tot moment d'en què consisteix cada tractament. Així com determinar protocols de tractament segons patologies.</p> <p>Si no és possible es recomana que estiguin dos persones en el moment de la intervenció.</p> <p>Les portes de la sala no es tancaran per dintre.</p>
<p>Sortides amb pernocta (estages, competicions)</p>	<p>Moment d'intimitat i foscor, que es pot donar en espais tancats però que també dona en espais compartits amb altres grups, entre d'altres. Apareix risc quan es pot fer ús d'aquest moment per apartar l'infant del grup o tenir contactes inadequats.</p> <p>Dormir un adult amb els infants. Tocaments (moment de foscor i intimitat). Risc fotos i vídeos.</p>	<p>Cada infant o adolescent ha de tenir el seu llit o el seu espai per a dormir.</p> <p>Si es fan torns de entrenadors/es és important intentar poder fer torns compartits almenys en parelles. Fer que els torns siguin rotatius i tenir un espai adequat per poder fer aquestes guardes.</p> <p>Evitar que l'infant o adolescent dormi sol/a amb un adult/a.</p>
<p>Espai abans i després de l'horari de l'activitat esportiva</p>	<p>Apropament inapropiat o inadequat a l'infant amb la finalitat d'intimar-hi. Informalment es podrien generar situacions d'assetjament entre el grup d'iguals en ser un espai més informal, entre d'altres.</p>	<p>És important que en aquests espais sempre hi hagi almenys dos persones acompanyant els infants i joves per tal de poder prevenir i/o actuar si es generessin situacions de risc.</p> <p>Si s'acaba l'activitat i els infants o adolescents no són recollits pels seus tutors legals, s'avisarà a la policia local. No s'acompanyarà als infants o adolescents sense el permís per escrit dels pares/tutors legals.</p>

Recollida dels infants després de l'activitat esportiva	Quedar-se sol amb familiars externs sense consentiment de pares/mares/tutors legals de l'infant, que se l'enduguin fora de temps sense avisar, entre d'altres.	Disposar d'un document d'autorització de recollida dels infants després de les activitats amb les inscripcions generals. Demanar prèviament un permís per escrit dels tutors legals de l'infant si hi ha algun canvi puntual. No deixar mai cap infant en mans de persones no autoritzades.
Activitats amb persones externes a l'activitat	En aquestes activitats hi pot aparèixer la participació de persones externes a l'entitat.	Garantir i estar alerta de que les persones externes es remeten a fer les seves tasques, i no les pròpies de l'equip de entrenadors/es (ex: l'infant ha d'anar al lavabo amb un/a entrenador/a).
Activitats amb entrenadors/es menors d'edat	Es pot donar que joves assumeixin tasques de entrenador/a incorporant-se a l'equip de l'entitat, abans de tenir la majoria d'edat	És important consensuar el procés de incorporació abans de tenir entrenadors/es menors, definint els drets i deures que tenen perquè no hi hagi dubtes. La seva condició de minoria d'edat requereix també per tenir autorització de pares/mares/tutors legals, entre d'altres.

6.2. Foment de l'entorn segur

El entorn segur és aquell entorn que respecta els drets de la infància i promou un ambient protector a nivell físic, psicològic i social, inclòs l'entorn digital. L'esport es considera un gran factor de protecció i per això ha d'esdevenir un entorn segur, i per aconseguir -ho, ha de posar en marxa mecanismes i mesures que propiciïn aquest ambient de garantia de drets.

Què és bon tracte?

Entendrem per bon tracte aquell que, respectant els drets fonamentals dels i les infants i adolescents, promou activament els principis de respecte mutu, dignitat de l'ésser humà, convivència democràtica, solució pacífica de conflictes, dret a igual protecció de la llei, igualtat d'oportunitats i prohibició de discriminació dels infants, i adolescents (LOPVI, art. 1.3)²⁴.

El punt de partida dels bons tractes consisteix a respondre correctament a les necessitats de cura, protecció, educació, respecte, empatia i vinculació afectiva. Les persones adultes vinculades a l'entitat poden oferir mesures de bon tracte per crear entorns segurs de les següents maneres:

²⁴ <https://www.boe.es/eli/es/lo/2021/06/04/8/con>

- Establint relacions empàtiques de suport i respecte.
- Aportant suport, control, confiant en les possibilitats de cada individu i mostrant respecte cap a les diferències individuals.
- Fomentant relacions de confiança, on la comunicació sigui oberta, i se'ns pugui venir a explicar qualsevol actitud, comportament o comentari dels companys/es, altres adults/es que molestin o facin sentir incapaços.

Què no és bon tracte?

- Tractes denigrants o humiliants (insults, crits, burles, ridiculitzacions, usar mots negatius, entre d'altres).
- Demanar dades personals, no els contactes oficials, sense cap tipus de justificació educativa (comptes de xarxes socials, entre d'altres); preguntar per la seva vida sentimental, entre d'altres.
- Oferir dades personals a la persona menor d'edat de la vida amorosa, sexual, i fins i tot econòmica.
- Fer apologia d'actituds xenòfobes, homo-lesbo-transfòbiques o altres tipus de comportaments discriminatòris.
- Propiciar contactes físics que no tenen cap justificació tècnica, docent, ni social.

El personal de l'entitat esportiva ha de concretar el seu compromís basat en la cultura del bon tracte i per tant, s'ha de responsabilitzar en donar assistència als i les infants i adolescents, vetllant pel seu benestar.

DECÀLEG DE MESURES PER MINIMITZAR ELS RISCOS²⁵

Amb la finalitat de prevenir l'existència d'algun tipus de conducta que pugui ser considerada una conducta violenta per part del personal de l'entitat esportiva en les activitats que es realitzin, o fins i tot, entre els i les mateixos infants o adolescents que hi participen, és necessari considerar les següents mesures per minimitzar les situacions que poden constituir risc o es prestin a ambigüitats que podrien donar peu a ser males interpretacions.

1. La mirada de protectora de respecte i garantia de drets és la prioritària en la relació entre el personal de l'entitat esportiva i infants i adolescents.
2. Treballar sempre que sigui possible en parelles pedagògiques, és a dir, que la tasca educativa en l'àmbit de l'esport no recaigui només en una persona. Seria ideal, però no necessari, que aquestes parelles fossin mixtes.

²⁵ Basat en el decàleg del Protocol de prevenció dels abusos sexuals i altres maltractaments en l'àmbit de l'educació en el lleure. https://jovecat.gencat.cat/web/content/documents/vacances_i_estades/prevencio_maltractament_infantil/Protocol-de-prevencio-dels-abusos-sexuals-i-altres-maltractaments-en-lambit-de-educacio-en-el-leure.pdf

3. Totes les activitats que es duuguin a terme ha de tenir una base formativa, coeducativa amb perspectiva de gènere i infància, amb objectius clars que estiguin en consonància amb aquest protocol i els principis de l'entitat.
4. Qualsevol conversa o entrevista individual haurà de fer-se en un lloc destinat a aquesta finalitat, amb visibilitat des de l'exterior. En el cas que sigui necessari realitzar entrevistes de manera regular, s'haurà d'informar a la persona responsable de l'entitat, coordinador/a o als pares/mares/tutors legals dels motius.
5. Respecte al contacte físic, s'ha de ser clar i directe en la relació amb els i les infants i/o adolescents. Tot i que l'educació afectiva és molt important per a un correcte desenvolupament, s'ha de respectar sempre el cos, l'autonomia física i emocional de les nenes, nens i adolescents i mai forçar-los a les mostres d'afecte si no ho volen. El contacte corporal és un element essencial en l'activitat física i l'esport, la proximitat corporal, tocar, donar copets o abraçar són accions que formen part de l'univers conductual de l'esport. Conèixer i entendre les emocions és una necessitat lligada al creixement tant dels nens i nenes com dels i les joves que fan esport. Sense contacte físic, l'expressió dels nostres sentiments (d'alegria, de suport, d'equip, entre d'altres) no seria la mateixa²⁶. És clau diferenciar entre un contacte físic protocolaritzat de guiatge per realitzar de manera correcta la pràctica esportiva, d'un contacte físic abusiu física, emocional o sexualment.
6. Evitar, per part de figures de referència de l'àmbit esportiu com entrenadors/es, monitors/e, el lliurament de regals i obsequis, com fotos o d'altres objectes personals, a infants i adolescents.
7. Evitar donar o sol·licitar números telefònics de mòbils, correus electrònics personals (no els de l'entitat) o altres dades sense el coneixement de pares/mares/tutors legals.
8. Informar a tot el personal sobre l'ús adequat de les xarxes socials. Evitar les formes de violència que s'exerceixen instrumentalitzant les xarxes socials, compartint la vida privada (dades personals, fotos) amb infants i adolescents.
9. Totes les autoritzacions que ens donin pares, mares o tutors legals, han de ser lliurades per escrit (no serviran les trucades telefòniques).
10. Davant de cada nova activitat que es realitzi, es farà una revisió dels possibles riscos i de les alternatives protectores.

7 TERCERA PART: DETECCIÓ

²⁶ https://esport.gencat.cat/web/.content/home/arees_dactuacio/esport_i_genere/publicacions/violencia/guia-violencia-sexual-esport-cat.pdf

L'article 15 de la LOPIVI, quan esmenta el deure de comunicació de la ciutadania diu: "Tota persona que adverteixi indicis d'una situació de violència exercida sobre una persona menor d'edat, està obligada a comunicar-ho de manera immediata a l'autoritat competent i, si els fets poguessin ser constitutius de delictes, a les Forces i Cossos de Seguretat, al Ministeri Fiscal o a l'autoritat judicial, sense perjudici de prestar l'atenció immediata que la víctima precisi".

Així doncs totes les persones que col·laboren en l'àmbit de l'esport tenen l'obligació d'actuar per a garantir els drets d'infants i adolescents davant d'una situació que ens fa sospitar que pateix algun tipus de violència. L'article 16 de la esmentada llei estableix l'obligació de comunicar la informació rebuda seguint el circuit intern establert, per assegurar-nos que cap cas queda sense ser atès de la manera adequada. Quan es detecta, s'ha d'intervenir per prevenir danys (la nostra actuació per cessar immediatament les violències és molt important) i per afavorir la recuperació i la reparació integral.

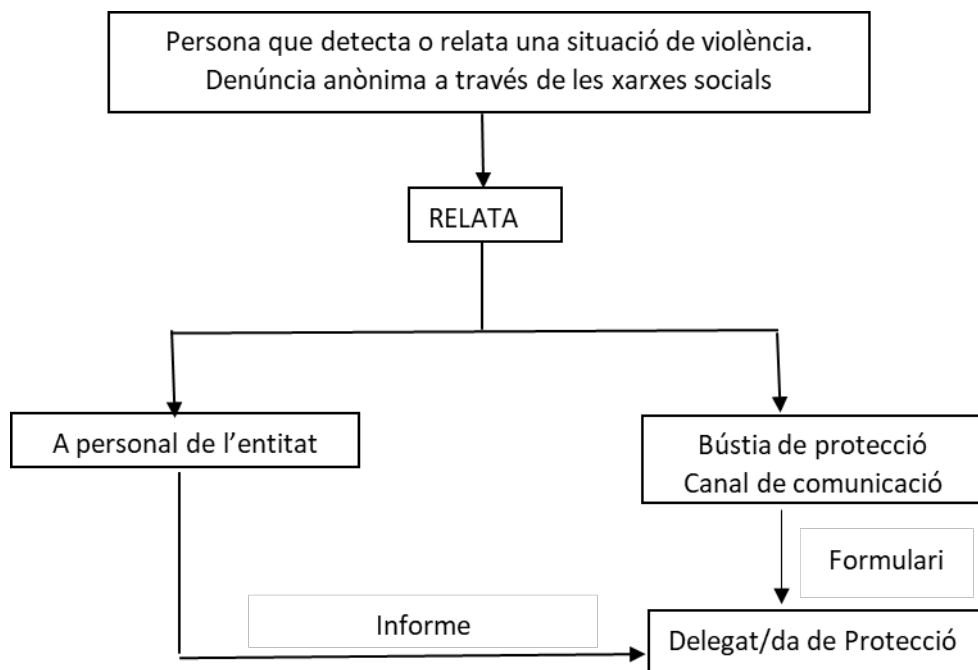
L'entitat esportiva pot ser coneixedora d'una situació de violència per tres vies:

- L'infant o adolescent que ha patit o està patint la violència ho explica de manera directa parlant amb una persona adulta de referència, o fent servir els procediments de comunicació que s'hagi creat a tal efecte.
- Una tercera persona es coneixedora del cas o detecta indicadors que poden fer sospitar que la nena, nen o adolescent està patint violència.
- Una informació anònima que arribi a través dels mitjans de comunicació que s'hagi creat a tal efecte, o a través de xarxes socials, entre d'altres.

Les entitats esportives poden establir i donar a conèixer dues eines, accessibles tant per les famílies dels i les infants i adolescents com per als esportistes, per comunicar situacions de violència:

- Bústia de protecció: adreça de correu electrònic creada per recollir les comunicacions de sospita de violència.
- Canal de comunicació: espai creat a l'espai web de l'entitat que ha de contenir el [Formulari de Comunicació i denúncia de situació de violència](#), on es pot explicar la situació.

Ambdós procediments seran gestionats pel Delegat o Delegada de Protecció de manera confidencial, no anònima.

Respostes adequades i no adequades davant una revelació

RESPOSTES ADEQUADES	REPOSTES INADEQUADES
Creure a la persona que ho explica	Negar que la violència hagi passat
Mantenir la calma	Culpabilitzar o qüestionar a la persona de la violència viscuda
Dir-li que la persona responsable és l'adult, la persona de major edat, o la persona que hagi exercit la violència	Reaccionar amb alarma
Fer-li saber que tirarà endavant	Posar l'accent en el nou estatus de persona víctima
Assegurar-se que no patit lesions físiques	Sobreprotecció
Fer una escolta activa	
Fer-li un reconeixement positiu per haver pogut parlar i identificar els fets violents	
Acceptar els sentiments	
Expressar-li afecte i garantir l'acompanyament i suport	

7.1. Principis d'actuació

Davant la revelació o detecció d'un possible cas de violència s'ha d'actuar tenint en compte els següents principis, per tal de prevenir danys:

- El principi de mínima intervenció necessària: les persones afectades que relatin una situació de violència no han de ser entrevistades des de l'entitat esportiva, per tal d'evitar la victimització secundària.

- El principi de discreció i confidencialitat: no tothom que participa en les activitats a l'entitat ha de conèixer la situació detectada, si no que hi ha d'haver persones encarregades de gestionar les accions que s'han de dur a terme per garantir la protecció de la intimitat de la persona afectada. Les dades resultants de la intervenció, informe, expedient, entre d'altres, són dades que han de ser considerades d'alta confidencialitat, i per aquesta raó han de seguir les normes sobre protecció de dades. Es recomana generar sistemes de gestió de casos (com assignar codis alfanumèrics identificatius pel cas) per tal de preservar la confidencialitat.
- El principi de transparència: que apel·la a la necessitat de comunicar tot el que ha passat o del que s'és coneixedor, oferint informació i acompanyament a les famílies i a les persones afectades, tant directa com indirectament.

7.2. El Delegat o Delegada de Protecció

L'article 48.1.c de la Llei orgànica 8/2021, LOPIVI, de 4 de juny, de protecció integral a la infància i l'adolescència en front a la violència estableix la necessitat de designar la figura del Delegat o Delegada de Protecció dient "Designar la figura del Delegat o Delegada de Protecció al qual les persones menors d'edat puguin acudir per expressar les seves inquietuds i qui s'encarregarà de la difusió i el compliment dels protocols establerts, així com d'iniciar les comunicacions pertinents en els casos en què s'hagi detectat una situació de violència sobre la infància o l'adolescència."

El perfil del Delegat o Delegada de Protecció, ha de ser el d'una persona amb capacitat d'escolta, i a la vegada ser una persona capaç de prendre decisions. Serà escollit per l'organització, segons les seves capacitats i formació i dedicarà part de la seva jornada laboral a aquesta tasca. Haurà de realitzar la formació que s'estableixi sobre aquesta temàtica que inclourà la perspectiva de gènere i tindrà en consideració les diferents formes de violències i assetjament descrites en aquest protocol.

Les funcions del Delegat/da de Protecció seran:

- Coordinar el treball de l'entitat en matèria de prevenció de les violències i protecció de la infància.
- Rebre les comunicacions del personal.
- Oferir escolta activa.
- Assessorar i donar suport a l'entitat en temes de circuits, àmbit judicial, coordinacions amb serveis externs, entre d'altres.
- Ser la interlocutora amb l'administració i el sistema de protecció per demanar informació i assessorament.
- Ajudar en la presa de decisions en casos d'indis de situacions abusives, maltractaments o altres tipus de violències, que puguin patir els i les infants i adolescents que participen en les activitats esportives.
- Acompanyar en el procés d'informació/notificació de les situacions de violència que haurà de dur a terme l'òrgan de govern de l'entitat.

- Consensuar amb l'òrgan de govern de l'entitat la informació que es traspasa a les famílies en les situacions de crisi.
- Gestionar el flux d'informació amb l'exterior (mitjans de comunicació, comunicats, entre d'altres).
- Fer un seguiment dels casos notificats.
- Fer un informe anual de les intervencions realitzades.
- Assegurar-se que les noves incorporacions de personal reben el *Protocol marc de protecció d'infants i adolescents davant les violències en l'àmbit esportiu* i signen el Document d'acceptació.
- Gestionar la Bústia de protecció i el Canal de comunicació on rebre la situació de violència envers la infància.
- Tenir les dades de contacte dels Serveis Socials del territori on està ubicada l'entitat esportiva.

Les funcions i la formació que haurà de tenir el Delegat o Delegada de Protecció podrien modificar-se segons el desplegament de la LOPIVI a Catalunya i les normes que desenvolupin per reglament.

El Delegat o Delegada de Protecció canviarà cada 4 anys o segons necessitats de l'entitat. Si existeix molta rotació de personal en l'entitat esportiva es buscarà la manera de trobar una figura més estable.

En ocasions els casos de violències que es revelen, manifesten o denunciïn generen molta ansietat i es fa necessària una mirada professional externa, que ajudi a la presa de decisions. Tenir Delegat o Delegada de Protecció en l'entitat esportiva no significa que no es pugui buscar assessorament extern.

7.3. Notificació

En termes jurídics el concepte comunicació és sinònim de notificació, en aquest apartat parlem de comunicar a administracions públiques (notificar i, si fos necessari, denunciar).

En aquest sentit, s'estableix un deure genèric (obligació de comunicació), que afecta a tota la ciutadania, de comunicar de manera immediata a l'autoritat competent l'existència d'indis de violència exercida sobre nenes, nens o adolescents que assisteixen a les activitats proposades per les entitats esportives. Aquest deure de comunicació es configura d'una forma més exigent per a aquells col·lectius que, per raó del seu càrrec, professió, ofici o activitat, tenen encomanada l'assistència, la cura, l'ensenyament o la protecció de persones menors d'edat: personal qualificat dels centres sanitaris, centres escolars, i centres d'esport i oci i establiments en els quals resideixin habitualment nens, nenes o adolescents. En aquests supòsits, s'estableix l'obligació de les Administracions Públiques competents de facilitar mecanismes adequats de comunicació i intercanvi d'informació.

La llei garanteix la protecció i seguretat de les persones que compleixen amb el seu deure de comunicació de situacions de violència, amb l'objectiu d'incentivar el compliment de tal deure.

L'àmbit esportiu segueix les directrius que marca el *Protocol d'actuació entre els Departaments de Treball, Afers Social i Famílies i d'Ensenyament, de prevenció, detecció, notificació, derivació i coordinació de les situacions de maltractament infantil i adolescent en l'àmbit educatiu, de juliol de 2016*. És important recordar, l'obligació d'informar a la família. “La direcció del centre educatiu informarà la família de l'infant o adolescent de les actuacions que s'estiguin realitzant (apartat 9.2.3.)”²⁷.

Respecte a l'obligació d'informar a la família, s'ha de fer sempre que aquesta comunicació no posi en risc l'infant o adolescent i sempre informant-lo per garantir el respecte a la seva autonomia progressiva.

8 QUARTA PART: INTERVENCIÓ

Totes les actuacions que es realitzin a partir del coneixement d'un cas de violència patit per una nena, nen o adolescent es regiran per l'interès superior de l'infant, articulat a la Convenció dels drets dels Infants i per la normativa que sorgeixi de la implementació de la Llei orgànica 8/2021, de 4 de juny, de protecció integral a la infància i l'adolescència en front a la violència²⁸(LOPIVI) i pel paradigma de la diligència deguda²⁹.

8.1. Intervenció segons l'especificitat de l'entitat

En la pràctica físico-esportiva es poden donar altres tipus de maltractaments a les persones menors d'edat que demanen intervenció.

Maltractament físic:

- Mitjançant una agressió física directa es pot provocar un dany i/o lesió.
- La intensitat de l'entrenament i/o l'exigència de les competicions excedeixen les capacitats de desenvolupament maduratiu.
- Ús de substàncies dopants.
- Se'ls obliga a participar en les competicions amb lesions.
- Hi ha càstigs que provoquen dolor físic.

Maltractament emocional:

- Patir reiteradament crítiques, insults, sarcasme, intimidacions i/o vexacions.
- Les expectatives sobre el/la menor d'edat és molt alta i genera excessiva pressió i ansietat, sent perjudicial per a la seva salut.

²⁷ https://xtec.gencat.cat/web/contenut/centres/projeducatiu/convivencia/protocols/maltractament-infantil-adolescent/documents/protocol_actuacio_situacions_maltractament_infantil_adolescent_ambit_educatiu.pdf

²⁸ <https://www.boe.es/eli/es/lo/2021/06/04/8>

²⁹ <https://igualtat.gencat.cat/web/contenut/Ambits/violencias-masclistas/coordinacio-treball-xarxa/protocol/Protocol-Marc-2022.pdf>

- Es considera que la seva vàlua esportiva està lligada als resultats que s'assoleixen.
- Apareixen situacions de rebuig contínues, com excloure'l/a de les competicions i/o entrenaments o realitzar constants valoracions negatives.
- S'amenaça amb càstig físic o humiliació pública si no compleix les expectatives marcades.
- No es permet que entreni amb els seus companys/es sense causa justificada, aïllant la persona menor d'edat de la resta del grup.

Algunes de les violències explicades en el punt 5.2, són maltractaments greus i situacions delictives, per tant, l'entitat esportiva haurà de prendre mesures cautelars, per tal d'evitar que la persona que exerceix aquesta violència estigui en contacte amb nenes, nens o adolescents, haurà d'informar a la família del menor d'edat afectat/da i haurà d'iniciar el procés de comunicació del fet violent a les administracions judicials.

En els casos que no siguin situacions delictives, l'entitat esportiva haurà de prendre mesures de correcció de la conducta, i si fos necessari mesures cautelars, també haurà d'informar a la família del menor d'edat afectat/da.

Cada entitat ha de tenir i seguir un circuit intern per tal que no quedi cap cas sense que hi hagi l'actuació necessària per a protegir l'infant o l'adolescent. Aquest circuit vindrà determinat per la tipologia d'entitat esportiva i les seves característiques.

8.1.1. Federació Esportiva

Cada federació designarà un Delegat o Delegada de Protecció que tindrà les funcions generals que es defineixen en aquest document i les pròpies que li assigni l'entitat.

Les Federacions Esportives han de considerar dos procediments:

- a) Intervenció quan les situacions de violència es produeixen quan l'esportista menor d'edat es troba entrenant o competint en nom de la Federació Esportiva.

La informació sobre casos de violència que puguin estar patint o hagin patit aquests/es esportistes pot arribar al Delegat/da de Protecció de diverses maneres, per conversa directa amb l'infant o adolescent, per la Bústia de protecció o el Canal de comunicació, o per informe recollit pel personal tècnic. En aquest primer moment, es realitzarà la contenció emocional a l'esportista i s'assessorarà al personal tècnic, sobre la manera adequada d'actuar, com recollir la informació, com no fer preguntes a l'infant o l'adolescent. S'informarà a l'òrgan de govern de l'entitat per tal que siguin coneixedores del cas, o per que puguin decidir conjuntament l'actuació a realitzar segons el tipus de violència (realitzar una mediació, prendre mesures cautelars, obrir expedient sancionador, posar-ho en coneixement de Fiscalia de Menors, DGAIA, entre d'altres).

Si la situació crees alarma social, s'haurà de comunicar aquests fets a l'Assemblea General, per tal que prenguin les mesures de protecció cap a la infància i l'adolescència que siguin necessàries.

El Delegat/da de Protecció serà la responsable de parlar amb la família de l'infant o adolescent que ha patit la violència, i si fos el cas de qui l'ha exercit. Es valorarà la importància de la presència en aquesta reunió de la persona referent del/la menor d'edat.

La persona responsable de notificar el cas a la Fiscalia de Menors o a la DGAIA serà el representat legal de la Federació Esportiva.

b) Intervencions que s'han de realitzar amb els clubs federats.

Les Federacions Esportives poden actuar com interlocutores amb els clubs federats, en aquelles situacions que la violència s'hagi conegut o ocorregut en l'entorn del club, ja sigui durant la competició o els entrenaments. La funció de la federació en aquests casos serà assessorar, fer mediació, i acompanyar als clubs federats si així ho demanen.

Si es tracta d'un club petit on es fa difícil el nomenament del Delegat o Delegada de Protecció, la federació pot oferir aquest servei de suport i acompanyament.

8.1.2. Consell Esportiu

Els Consells Esportius tenen com a principals objectius el foment, l'organització i la promoció de l'activitat esportiva en edat escolar dins de la comarca. I poden oferir diversos serveis als ajuntaments o als consells comarcals i als centres educatius, com la gestió d'instal·lacions municipals esportives, l'organització de casals, campus, rutes esportives, o bé d'activitats extraescolars, entre d'altres.

L'òrgan superior de participació i representació del consell és l'Assemblea General, que està integrada per:

- Ajuntaments de la comarca
- Consell Comarcal
- Centres docents
- Clubs, associacions i federacions esportives
- Altres entitats de la comarca relacionades amb l'esport

Aquesta circumstància fa que, en el cas de ser coneixedors/res de violències que hagin patit els i les infants o adolescents s'hagin de coordinar amb els Ajuntaments, amb els Consells Comarcals o amb els centres educatius on es realitzen les activitats esportives. Cada Consell Esportiu designarà un Delegat o Delegada de Protecció que tindrà les funcions generals que es defineixen en aquest document i les pròpies que li assigni l'entitat.

La informació sobre casos de violència que puguin estar patint o hagin patit aquests/es esportistes pot arribar al Delegat o Delegada de Protecció de diverses maneres, per

conversa directa amb l'infant o adolescent, per la bústia de protecció o el canal de comunicació, o per informe recollit pel personal tècnic. En aquest primer moment, es realitzarà la contenció emocional a l'esportista i s'assessorarà al personal tècnic o de monitoratge, sobre la manera adequada d'actuar, com recollir la informació, com no fer preguntes a l'infant o l'adolescent.

El Delegat o Delegada de Protecció informarà a l'òrgan de govern de l'entitat per tal que sigui coneixedor del cas, o per que puguin decidir conjuntament l'actuació a realitzar segons el tipus de violència. (realitzar una mediació, prendre mesures cautelars, obrir expedient sancionador, posar-ho en coneixement de Fiscalia de Menors, DGAIA, entre d'altres).

El Delegat o Delegada de Protecció serà la responsable de parlar amb la família de l'infant o adolescent que ha patit la violència, i si fos el cas de qui l'ha exercit. Es valorarà la importància de la presència en aquesta reunió de la persona referent per aquest infant o adolescent, ja que serà una figura més propera pels infants i adolescents.

El Delegat o Delegada de Protecció també haurà d'informar a les persones responsables del servei d'esports de l'Ajuntament o Consell Comarcal o responsable del centre educatiu pel que realitza l'activitat, de l'existència d'un cas, sense donar les dades personals de l'infant o adolescent afectat/da, a no ser que sigui estrictament necessari per la protecció d'aquest/a menor. Si s'hagués de decidir conjuntament les accions a realitzar, s'hauria d'informar de la identitat del menor afectat/da i de les circumstàncies de la violència viscuda.

Si la situació crees alarma social, l'òrgan de govern del Consell Esportiu haurà de comunicar els fets a l'Assemblea General, per tal que les administracions públiques siguin coneixedores i prenguin les mesures de protecció cap a la infància i l'adolescència que siguin necessàries.

La persona responsable de notificar el cas a la Fiscalia de Menors o a la DGAIA serà el representant legal del Consell Esportiu.

8.1.3. Club o Associació Esportiu

A Catalunya hi ha molts clubs o associacions esportius de diferents tipologies, mides i característiques registrades al Registre d'Entitats Esportives. Tots ells tenen entitat jurídica pròpia i els seus propis òrgans de govern.

Cada club o associació esportiu designarà un Delegat o Delegada de Protecció que tindrà les funcions generals que es defineixen en aquest document i les pròpies que li assigni l'entitat. Si es tracta d'un club petit que no pot gestionar aquesta funció, pot adherir-se al protocol de la Federació Esportiva a la que està adscrit.

Si el club té diferents modalitats esportives reconegudes, es recomana tenir una persona referent de protecció vinculada a cada secció esportiva per garantir la proximitat amb els menors d'edat, les seves famílies i el personal tècnic.

La informació sobre casos de violència que puguin estar patint o hagin patit aquests/es esportistes pot arribar al Delegat/da de Protecció de diverses maneres, per conversa directa amb l'infant o adolescent, per la bústia de protecció o el canal de comunicació, o per informe recollit pel personal tècnic. En aquest primer moment, es realitzarà la contenció emocional a l'infant o adolescent i s'assessorarà al personal tècnic, sobre la manera adequada d'actuar, com recollir la informació, com no fer preguntes a l'infant o l'adolescent.

S'informarà a l'òrgan de govern del club per tal que siguin coneixedores del cas, o per que puguin decidir conjuntament l'actuació a realitzar segons el tipus de violència. (realitzar una mediació, prendre mesures cautelars, obrir expedient sancionador, posar-ho en coneixement de Fiscalia de Menors, DGAIA, entre d'altres).

El Delegat/da de Protecció serà la responsable de parlar amb la família de l'infant o adolescent que ha patit la violència, i si fos el cas de qui l'ha exercit. Es valorarà la importància de la presència en aquesta reunió de la persona referent per aquest infant o adolescent, ja que serà una figura més propera pels infants i adolescents.

El Club o associació esportiu, pot demanar assessorament a la seva federació esportiva en aquells casos que així ho consideri.

La persona responsable de notificar el cas a la Fiscalia de Menors o a la DGAIA serà el representant legal del club o associació esportiva.

8.1.4. Associació Esportiva Escolar

Aquesta tipologia d'entitat esportiva té certes particularitats, ja que es constitueix dintre d'un centre educatiu. Els seus objectius bàsics són el foment, l'organització, la coordinació i la pràctica de l'activitat física i esportiva, per mitjà d'un centre educatiu on es potenciï la dimensió educativa de l'esport fora de l'horari lectiu.

Les activitats de les Associacions Esportives Escolars tenen en compte els projectes educatius dels centres educatius corresponents. La gestió dels casos de violència es faran des de la vessant d'escola, i per tant, quan siguin coneixedors d'un cas ho hauran de notificar per escrit a la figura del Coordinador de Benestar i protecció del Centre Educatiu, o bé ho poden posar en coneixement de la USAV (Unitat de Suport a l'Alumnat en Situació de Violència).

La persona responsable de notificar el cas a la Fiscalia de Menors o a la DGAIA serà la Direcció del centre educatiu.

8.1.5. Secció Esportiva d'entitat no esportiva

Existeixen entitats no esportives (culturals, socials, entre d'altres) que tenen seccions esportives registrades en el Registre d'Entitats Esportives, que organitzen activitats on participen infants o adolescents. En aquests casos, el responsable del que pugui passar en aquestes activitats és l'òrgan de govern de l'entitat no esportiva.

L'entitat no esportiva designarà un Delegat o Delegada de Protecció, i la secció esportiva haurà de recollir la informació sobre possibles situacions de violència que puguin patir els menors d'edat practicants.

El personal tècnic esportiu de la secció esportiva és més proper pels infants i adolescents i a les seves famílies, i per tant és més possible que rebi aquesta informació, ho comunicarà al Coordinador/a de la secció i aquest haurà de comunicar tots els casos al Delegat/da de Protecció de l'entitat no esportiva.

La informació sobre casos de violència que puguin estar patint o hagin patit aquests/es esportistes pot arribar al Delegat o Delegada de Protecció de diverses maneres: per conversa directa amb l'infant o adolescent, per la Bústia de protecció o pel canal de comunicació, o per informe recollit pel personal tècnic. En aquest primer moment, es realitzarà la contenció emocional a l'infant o adolescent i s'assessorarà al personal tècnic, sobre la manera adequada d'actuar, com recollir la informació, com no fer preguntes a l'infant o l'adolescent.

El Delegat o Delegada de Protecció de l'entitat no esportiva informarà a l'òrgan de govern de l'entitat per tal que siguin coneixedores del cas, o per que puguin decidir conjuntament l'actuació a realitzar segons el tipus de violència (posar-ho en coneixement de Fiscalia de Menors, DGAIA, realitzar una mediació, prendre mesures cautelars, obrir expedient sancionador, entre d'altres).

El Delegat o Delegada de Protecció de l'entitat no esportiva serà el/la responsable de parlar amb la família de l'infant o adolescent que ha patit la violència, i si fos el cas de qui l'ha exercit. Es valorarà la importància de la presència en aquesta reunió del Coordinador/a de la Secció Esportiva.

La persona responsable de notificar el cas a la Fiscalia de Menors o a la DGAIA, serà el representant legal de l'entitat no esportiva.

8.2. Intervenció en casos on es faci denúncia anònima a través de les xarxes

En casos on es faci una denúncia anònima d'abús sexual o d'assetjament a través de xarxes socials, caldrà passar de la denúncia anònima a conèixer quines són les persones implicades en els fets. Si no tenim el nom de la persona afectada no es podrà iniciar cap tipus de procediment.

Segons siguin els fets que es denunciïn a través de la xarxa:

- Si crea alarma social dintre de l'entitat esportiva, i hi ha comentaris i queixes en els equips, s'haurà d'explicar als diferents grups esportistes el què s'està fent al respecte, i deixar l'opció de que els i les infants i adolescents expliquin el que considerin d'aquesta situació, possibilitat de recollir noves queixes o tenir clares quin tipus de conductes es produïen a l'entitat.

- Si són fets antics, explicats per ex-esportistes, s'obrirà un procediment relatiu al personal de l'entitat esportiva.
- S'informarà a l'àrea de personal o persona que gestiona les relacions laborals i contractuals o de voluntariat.

8.3. Protocol de comunicació externa

Si la violència ocorreguda a l'entitat esportiva genera alarma social i una situació de crisi, s'haurà de seguir un protocol de comunicació per tal de fer-li front:

1. L'òrgan de govern o de gestió de l'entitat, juntament amb el Delegat o Delegada de Protecció, convocarà una reunió, on s'informarà al personal de l'entitat de la situació, informant que s'iniciïn accions pertinents, comunicats de condemna de la violència viscuda o accions legals si s'escau.
2. L'òrgan de govern o de gestió de l'entitat, juntament amb el Delegat o Delegada de Protecció, decidirà com informar als pares i mares de l'esportista afectat/da.
3. L'òrgan de govern o de gestió de l'entitat, juntament amb el Delegat o Delegada de Protecció, convocarà una reunió informativa amb les famílies dels infants o adolescents participants en les activitats, on s'exposaran les accions realitzades i escoltaran les demandes de les famílies. Si és necessari, pot proposar una segona reunió de contenció i informació sobre el tema, a la que es pot convidar a persones externes expertes en la temàtica.
4. Si els fets que generen alarma social fossin causats per personal tècnic de l'entitat o per un altre menor d'edat, les persones referents de cada grup esportiu informaran als infants o adolescents de les accions realitzades a partir del coneixement dels fets.
5. Si la premsa se'n fa ressò, l'entitat escollirà un portantveus, i buscarà la millor manera de gestionar la comunicació externa (declaracions, comunicats, intervencions, entre d'altres) amb l'assessorament de persones expertes en comunicació de l'entorn de l'entitat, (Ajuntament, Federació, entre d'altres).

8.4. Revisió del protocol

La revisió i modificació d'aquest Protocol marc queda subjecte a la necessitat d'adequar-se a la legislació vigent i a possibles millores de circuits detectades de la seva aplicació.

9 ANNEXOS

9.1. Normativa aplicable

El *Protocol marc de protecció d'infants i adolescents davant les violències en l'àmbit esportiu* es sustenta en els principis recollits en diferents documents legislatius i procedimentals internacionals, estatals i catalans de referència on es remarca la responsabilitat dels i les professionals en la notificació dels casos de violència coneguts, i s'ofereixen pautes per poder actuar en aquests casos. Aquesta responsabilitat, a més del deure de comunicació, comprèn també la prevenció de les violències masclistes i la reparació.

NORMATIVA INTERNACIONAL

Convenció sobre els Drets dels Infants³⁰, segons la qual els i les infants deixen de ser objectes passius que necessiten cures i caritat, per a passar a ser considerats éssers humans amb un conjunt diferenciat de drets.

La Convenció va ser ratificada per Espanya al 1990, i per tant, és d'obligat compliment per part del govern espanyol. La Convenció també defineix les obligacions i responsabilitats d'altres agents com pares i mares, professorat, professionals de la salut, investigadores i les mateixes nenes, nens i adolescents.

Per a ajudar a la interpretació i aplicació dels drets de la infància segons la Convenció sobre els Drets dels Infants, es redacten les Observacions Generals³¹, que s'encarreguen de connectar aquest marc de dret internacional amb realitats educatives, sanitàries, jurídiques i socials que concerneixen als infants i als adolescents. Les Observacions Generals més rellevants en la protecció de la infància són:

- Observació General núm.12. El dret de l'infant a ser escoltat.
- Observació General núm.13. El dret de l'infant a no ser objecte de cap tipus de violència.
- Observació General núm.14. El dret de l'infant al fet que el seu interès superior sigui una consideració primordial.

Altres documents fonamentals per garantir la protecció dels drets dels infants són el Conveni per a la protecció dels infants contra l'explotació i l'abús sexual (Conveni de Lanzarote)³² i el Conveni sobre prevenció i lluita contra la violència contra la dona i la violència domèstica (Conveni d'Estambul)³³.

³⁰ Convenció sobre els Drets de l'Infant, adoptada per l'Assemblea General en la seva Resolució 44/25, de 20 de novembre de 1989.
https://dretsocials.gencat.cat/web/contenut/03ambits_tematics/07infanciaadolescencia/observatori_drets_infancia/destacats_columna_dreta/Convencio_drets_infancia.pdf

³¹ <https://www.unicef.org/UNICEF-ObservacionesGeneralesDelComiteDeLosDerechosDelNino-WEB.pdf>

³² <https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=BOE-A-2010-17392>

³³ https://www.boe.es/diario_boe/txt.php?id=BOE-A-2014-5947

Finalment, la Directiva 2011/92/UE del Parlament Europeu i del Consell relativa a la lluita contra els abusos sexuals i l'exploració sexual dels menors i la pornografia infantil, aprovada el 13 de desembre de 2011, determina, en el seu article 19, que tota persona menor d'edat que sigui víctima d'aquest tipus de delictes sigui considerada com a víctima especialment vulnerable.

NORMATIVA ESTATAL

- Llei orgànica 8/2021, de 4 de juny, de protecció integral a la infància i l'adolescència en front a la violència³⁴(LOPIVI).

Aspectes rellevants de la LOPIVI en referència a qualsevol persona que estigui vinculada a entitats físico-esportives on participin infants i adolescents:

- Obligació del deure de comunicació de les situacions de violència. En aquest sentit, s'estableix un deure genèric, que afecta a tota la ciutadania, de comunicar de manera immediata a l'autoritat competent l'existència d'indicis de violència exercida sobre nens, nenes o adolescents. Aquest deure de comunicació es configura d'una forma més exigent per a aquells col·lectius que, per raó del seu càrrec, professió, ofici o activitat, tenen encomanada l'assistència, la cura, l'ensenyament o la protecció de persones menors d'edat: personal qualificat dels centres sanitaris, centres escolars, i centres d'esport i oci i establiments en els quals resideixin habitualment nens, nenes o adolescents. En aquests supòsits, s'estableix l'obligació de les Administracions Públiques competents de facilitar mecanismes adequats de comunicació i intercanvi d'informació.
- Dotar de mitjans necessaris i accessibles perquè siguin els propis nens, nenes i adolescents víctimes de violència, o que hagin presenciat una situació de violència, els que puguin comunicar-ho de manera segura i fàcil. (Telèfon de la Infància).
- Deure de comunicació de l'existència de continguts en Internet que constitueixin una forma de violència o abús sobre els nens, nenes o adolescents, siguin o no constitutius de delicte, en tant que l'àmbit d'Internet i xarxes socials és especialment sensible a aquest efecte.
- La llei garanteix la protecció i seguretat, de les persones que compleixen amb el seu deure de comunicació de situacions de violència, amb l'objectiu d'incentivar el compliment de tal deure.
- En l'àmbit educatiu, d'oci i de l'esport s'estableix la necessitat de comptar amb protocols d'actuació enfront d'indicis d'assetjament escolar, ciberassetjament, assetjament sexual, violència de gènere, suïcidi, autolesió i qualsevol altra forma de violència, i també comptar amb un Coordinador o Coordinadora de Benestar i Protecció, en tots els centres educatius o el Delegat o Delegada de

³⁴ <https://www.boe.es/eli/es/lo/2021/06/04/8>

Protecció en el cas de l'oci i l'esport per a assessorar i ajudar en el correcte funcionament d'aquests protocols.

- Exigència del requisit de no haver comès delictes contra la llibertat o indemnitat sexuals o de tràfic d'éssers humans per a desenvolupar activitats que suposin contacte habitual amb persones menors d'edat. A fi d'ampliar la protecció, s'estén l'obligació d'acreditar el requisit de no haver comès delictes contra la llibertat i indemnitat sexuals a tots els treballadors i treballadores, per compte propi o aliè, tant del sector públic com del privat, així com a les persones voluntàries.
- Codi Civil publicat per Reial decret, de 24 de juliol de 1989 (BOE núm. 206 – 25/07/1889).
- Llei orgànica 1/1996, de 15 de gener, de protecció jurídica del menor, de modificació parcial del Codi Civil i de la Llei de Enjudiciament Civil (BOE núm. 15 – 17/01/1996).
- Llei orgànica 8/2015, de 22 de juliol, de modificació del sistema de protecció de la infància i de l'adolescència (BOE núm. 175 – 23/07/2015).
- Llei orgànica 5/2000, de 12 de gener, reguladora de la responsabilitat penal dels menors (BOE núm. 11 – 13/01/2000).
- Llei 26/2015, de 28 de juliol, de modificació del sistema de protecció de la infància i de l'adolescència (BOE núm. 180 – 29/07/2015).
- Reial Decret 1774/2004, de 30 de juliol, pel qual s'aprova el Reglament de la Llei orgànica 5/2000, de 12 de gener, reguladora de la responsabilitat penal dels menors (BOE núm. 209 – 30/08/2004).
- Codi Penal, en la modificació de l'any 2015³⁵. L'article 183.1 disposa que “Aqueix que realitzi actes de caràcter sexual amb un menor de setze anys serà castigat com a responsable de l'abús sexual amb pena de presó de dos a sis anys”.

NORMATIVA CATALANA

- Estatut d'Autonomia de Catalunya³⁶.
- Llei 14/2010, de 27 de maig, dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència (DOGC núm. 5641 – 02/06/2010)³⁷. Estableix l'obligació dels poders públics de prendre totes les mesures necessàries per a protegir els i les infants i adolescents de qualsevol forma de maltractament i, especialment, de qualsevol forma de violència física, psíquica o sexual. També fa referència a la

³⁵ <https://www.boe.es/eli/es/lo/2015/03/30/1>

³⁶ <https://www.boe.es/eli/es/lo/2006/07/19/6/con>

³⁷ <https://portaljuridic.gencat.cat/eli/es-ct/l/2010/05/27/14>

responsabilitat de la ciutadania per a la protecció dels infants davant els maltractaments i, respecte l'obligació de col·laboració de les diferents administracions. L'Article 8 disposa que tot infant o adolescent ha d'ésser protegit de qualsevol forma de maltractament (físic, psicològic, negligència, tracte indigne, explotació laboral, explotació i abús sexuals, corrupció, manipulació, mal ús de la seva imatge i qualsevol altra forma d'abús).

- Ordre BSF/331/2013, de 18 de desembre, per la qual s'aproven les llistes d'indicadors i factors de protecció dels nens/as i adolescents (DOGC núm. 6530 – 30/12/2013)³⁸.
- Acord de Govern 55/2017, de 25 d'abril, per la qual s'atribueix al número telefònic 116 111 (Infància Respon), a l'atenció de casos d'assetjament en l'àmbit dels centres educatius, del ciberassetjament i dels abusos sexuals a nens/as i adolescents (DOGC núm. 7358 – 27/04/2017)³⁹.
- Llei 12/2009, de 10 de juliol, d'educació (DOGC núm. 5422 - 16/07/2009)⁴⁰.
- Decret 102/2010, de 3 d'agost, d'autonomia dels centres educatius (DOGC núm. 5686 - 05/08/2010)⁴¹.
- Decret 279/2006, de 4 de juliol, sobre drets i deures de l'alumnat i regulació de la convivència en els centres educatius no universitaris de Catalunya (DOGC núm. 4670 – 06/07/2006)⁴².
- Llei 11/2014, de 10 d'octubre, per garantir els drets de lesbianes, gais, bisexuals i per erradicar l'homòfobia, la bifòbia i la transfòbia (DOGC núm. 6730 - 17/10/2014)⁴³.
- Llei 17/2020, de 22 de desembre, de modificació de la Llei 5/2008, del dret de les dones a erradicar la violència masclista (DOGC núm. 8303 – 24/12/2020)⁴⁴.

En l'àmbit esportiu

- Decret Legislatiu 1/2000, de 31 de juliol, pel qual s'aprova el Text únic de la Llei de l'esport (DOGC núm. 3199 – 07/08/2000)⁴⁵.
- Llei 3/2008, de 23 d'abril, de l'exercici de les professions de l'esport (DOGC núm. 5123 - 02/05/2008)⁴⁶.

³⁸ <https://portaljuridic.gencat.cat/eli/es-ct/o/2013/12/18/bsf331>

³⁹ Resultats i fitxa. Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya . Generalitat de Catalunya (gencat.cat)

⁴⁰ http://educacio.gencat.cat/web/contenut/home/departament/normativa/normativa-educacio/lec_12_2009.pdf

⁴¹ <https://dogc.gencat.cat/ca/document-del-dogc?documentId=545262>

⁴² <http://xtec.cat/iesbernatmetge/web/curs07-08/dretsalumnat.pdf>

⁴³ <https://portaldogc.gencat.cat/utillsEADOP/PDF/6730/1376345.pdf>

⁴⁴ <https://portaldogc.gencat.cat/utillsEADOP/PDF/8303/1828756.pdf>

⁴⁵ <https://dogc.gencat.cat/ca/document-del-dogc?documentId=224696>

⁴⁶ <https://dogc.gencat.cat/ca/document-del-dogc?documentId=490794>

- Decret 267/1990, de 8 d'octubre de 1990, de regulació dels consells esportius. (DOGC núm. 1368 - 16/11/1990)⁴⁷.
- Decret 55/2012, de 29 de maig, pel qual es modifica el Decret 58/2010, de 4 de maig, de les entitats esportives de Catalunya (DOGC núm. 6139 – 31/05/2012)⁴⁸.
- Pla estratègic d'esport escolar de Catalunya 2020-2030 (DOGC núm. 8342 – 16/02/2021)⁴⁹.

PROTOCOLS O GUIES D'ACTUACIÓ

- Protocol d'actuació entre els Departaments de Treball, Afers Socials i Famílies i d'Ensenyament, de prevenció, detecció, notificació, derivació i coordinació de les situacions de maltractament infantil i adolescent en l'àmbit educatiu (juliol 2016)⁵⁰.
- Protocol marc d'actuacions contra el maltractament a infants i adolescents de Catalunya, del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies (signat per acord de Govern el 18 de juliol de 2017)⁵¹.
- Protocol de prevenció, detecció i intervenció en cas de conflicte greu amb l'alumnat, del Departament d'Ensenyament (juny 2018)⁵².
- Protocol d'actuació per a garantir una intervenció coordinada en situacions de conflictes, assetjament escolar o comissió d'una infracció penal denunciada en les que estiguin implicats menors de 14 anys, signat entre el Departament de Benestar Social i Família i el Departament d'Ensenyament⁵³.
- Protocol de prevenció, detecció i intervenció davant l'assetjament i el ciberassetjament entre iguals, del Departament d'Educació (juliol 2019)⁵⁴.
- Protocol de prevenció, detecció i intervenció enfront l'assetjament escolar a persones LGBTI, del Departament d'Ensenyament (juliol 2018)⁵⁵.
- Simulador del Mòdul de Suport a la Gestió de Risc (MSGR) o Maltractament intrafamiliar dels infants i adolescents / [RUMI: Registre Unificat per al Maltractament Infantil]⁵⁶.

⁴⁷ <https://portaljuridic.gencat.cat/eli/es-ct/d/1990/10/08/267>

⁴⁸ <https://portaljuridic.gencat.cat/eli/es-ct/d/2012/05/29/55>

⁴⁹ <https://dogc.gencat.cat/ca/document-del-dogc/?documentId=893466>

⁵⁰ <http://xtec.gencat.cat/ca/centres/projeducatiu/convivencia/protocols/maltractament-infantil-adolescent/index.html>

⁵¹ https://dretssocials.gencat.cat/web/.content/03ambits_tematicos/07infanciaiadolescencia/DEST_columna_dreta/documents/Protocol-Marc-Maltractament-IA.pdf

⁵² <http://xtec.gencat.cat/web/.content/centres/projeducatiu/convivencia/protocols/conflictes-greus/documents/protocol-conflictes-greus.pdf>

⁵³ <http://xtec.gencat.cat/ca/centres/projeducatiu/convivencia/protocols/conflicte-comissio-infraccio-penal/index.html>

⁵⁴ <http://xtec.gencat.cat/ca/centres/projeducatiu/convivencia/protocols/assetjament-ciberassetjament-entre-iguals/index.html>

⁵⁵ <http://xtec.gencat.cat/ca/centres/projeducatiu/convivencia/protocols/assetjament-escolar-persones-lgbti/index.html>

⁵⁶ https://dretssocials.gencat.cat/ca/el_departament/proteccio-de-dades/infoaddicional/tractaments/registre-maltractament-infantil/index.html

- Guia “La violència sexual a l’esport”, del Consell Català de l’Esport (maig 2020)⁵⁷.
- Protocol marc per una intervenció amb la diligència deguda en situacions de violències masclistes, del Departament d’Igualtat i Feminismes (novembre 2022)⁵⁸.

⁵⁷ https://esport.gencat.cat/web/.content/home/arees_dactuacio/esport_i_genere/publicacions/violencia/guia-violencia-sexual-esport-cat.pdf

⁵⁸ <https://igualtat.gencat.cat/web/.content/Ambits/violencies-masclistes/coordinacio-treball-xarxa/protocol/Protocol-Marc-2022.pdf>

9.2. Document d'Acceptació del protocol

A _____ a _____ de _____ de _____

En compliment del que s'estableix en Protocol .

jo _____

amb DNI /NIE _____

I en funció de les meves responsabilitats com a:

- Entrenador/a
- Delegat/a
- Especialista en l'àmbit de la salut (metge/essa, psicòleg/a, Fisio,...)
- Membre Junta Directiva
- Gerent/a
- Director/a esportiu/va
- Personal administratiu o de serveis (oficines, manteniment,...)

Signo aquest document com a comprovant d'haver llegit i de complir el que s'hi estableix.

Signants,

Interessat/da	Responsable de l'entitat
Nom i Cognoms	Nom i Cognoms
DNI/ NIE	DNI/ NIE

En compliment de la Llei orgànica 3/2018, de 5 de desembre, de protecció de dades personals i garantia dels drets digitals (text de cada entitat sobre la llei de protecció de dades)

9.3. Informe tipus de Recollida d'informació

Data:	
Nom de la persona que redacta l'informe:	
Funció dintre de l'entitat esportiva:	
Relat de la informació recollida, L'infant , relata que, (s'ha de fer un relat el més objectiu possible i no diagnòstic, només recollir el relat)	
Valoro que aquesta informació és rellevant i per aquesta raó la faig arribar al Delegat o Delegada de Protecció	
Signatura	Lloc i data

9.4. Notificació de Situació de risc o desemparament de les entitats esportives

(https://dretssocials.gencat.cat/ca/ambits_tematicos/infancia_i_adolescencia/proteccio_a_la_infancia_i_ladolescencia/maltractaments_dinfants_i_adolescents/comunicacio_de_maltractaments_dinfants_i_adolescents/index.html)

9.5. Formulari de Comunicació i denúncia de situació de violència

Comunicació dels fets que motiven la sol·licitud d'intervenció del Delegat o Delegada de Protecció. Aquest formulari pot estar inclòs en el canal de comunicació (web de l'entitat esportiva).

SOL·LICITANT

Nom i cognoms:

DNI:

Adreça postal:

Adreça electrònica:

Telèfon:

Vinculació amb l'entitat esportiva:

DADES DE LA PERSONA RESPECTE A LA QUAL ES DEMANA LA INTERVENCIÓ

Nom i cognoms:

Vinculació amb l'entitat esportiva:

EXPLICACIÓ DELS FETS QUE MOTIVEN LA SOL·LICITUD DE LA COORDINADORA DE BENESTAR I PROTECCIÓ

Expliqueu els fets que motiven aquesta sol·licitud i que voleu posar en coneixement del Delegat o Delegada de Protecció.

ALTRES CONSIDERACIONS

Feu constar qualsevol altra consideració que cregueu convenient.

DOCUMENTACIÓ ADJUNTA Adjunteu, si s'escau, documentació que fonamenti la petició.

Signatura

Nom i cognoms

Lloc i data

9.6. Document de Comunicat a Fiscalia de Menors

A l'atenció de la FISCALIA

Barcelona fiscalia.menors.proteccio.bcn@xij.gencat.cat
Tarragona fiscalia.menors.tarragona@xij.gencat.cat
Girona fiscalia.guardia.menors.girona@xij.gencat.cat
Lleida fiscalia.menors.lleida@xij.gencat.cat

DADES DEL/LA MENOR D'EDAT

Nom i cognoms:

Data naixement:

Adreça:

Amb qui viu:

Nom i cognoms del pare, mare o tutors legals:

SITUACIÓ DETECTADA

Descripció dels fets que han motivat la comunicació per part del centre. Incloure la temporalitat i la data de la detecció.

ACCIONS DUTES A TERME PEL CENTRE DES DEL CONEIXEMENT DEL CAS

Amb qui i com us heu comunicat.

CONEIXEMENT DEL/LA MENOR I FAMÍLIA. ANTECEDENTS

Si ja heu treballat amb la família prèviament, Comissió Social del centre, informació dels Serveis Socials, entre d'altres.

DATA

SIGNATURA REPRESENTANT LEGAL ENTITAT

SEGELL ENTITAT

9.7. Serveis públics de suport, atenció i assessorament

Centre d'Atenció i Gestió de Trucades d'Urgència 112 Catalunya (Secretaria General d'Interior. Policia de la Generalitat)

Servei universal, gratuït i permanent d'atenció a la ciutadania de trucades d'urgència que dona resposta immediata. La trucada d'emergència posa en marxa un procés per atendre-la amb la màxima eficàcia i velocitat possibles.

<http://112.gencat.cat/ca/inici/>

Línia Telefònica 116 111 "Infància respon" (Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència, DGAIA)

Telèfon, confidencial i permanent, que té l'objectiu de prevenir i detectar els maltractaments d'infants i adolescents posant especial atenció a casos d'assetjament a les escoles, ciberassetjament, violència masclista en adolescents i abusos sexuals. Mitjançant aquest servei, la DGAIA endega l'activació dels protocols que corresponguin, mobilitza l'equip a qui pertoqui actuar. Contacte:

infanciarespon.drets-socials@gencat.cat.

<https://drets-socials.gencat.cat/ca/ambits-tematicos/infancia-i-adolescencia/proteccio-a-la-infancia-i-ladolescencia/maltractaments-dinfants-i-adolescents/infancia-respon/telefon-infancia-respon-116-111/>

Serveis d'Intervenció Especialitzada (Departament d'Igualtat i Feminismes)

Els SIE són serveis d'intervenció especialitzada que ofereixen atenció a les dones que es troben en situació de violència masclista i als seus fills i filles.

<https://igualtat.gencat.cat/ca/ambits-dactuacio/violencies-masclistes/serveis-dintervencio-especialitzada-en-violencia-masclista-SIE-/>

Xarxa SAI, Serveis d'Atenció Integral (Departament d'Igualtat i Feminismes)

La Xarxa de Servei d'Atenció Integral LGBTI de Catalunya és un servei integral, de qualitat i de proximitat per a persones que pateixin, hagin patit o estiguin en risc de discriminació o violència per orientació sexual, identitat de gènere o expressió de gènere.

<https://igualtat.gencat.cat/ca/ambits-dactuacio/lgbti/xarxa-sai/>

Consell Català de l'Esport (Secretaria General de l'Esport i de l'Activitat Física)

Assessorament a entitats esportives i a persones vinculades a l'esport sobre qüestions relacionades amb la protecció d'infants i adolescents en els diferents àmbits esportius.

<http://esport.gencat.cat/ca/inici/>

Fiscalia

Província de Barcelona: Fiscalia de Protecció de Menors C. Gran Via de les Corts Catalanes, 111 (edifici F), 8075 Barcelona Telèfon: 935 549 109. fiscalia.menors.proteccio.bcn@xij.gencat.cat	Província de Girona*: Fiscalia de Girona Pl. Josep Maria Lidón Corbí, 1, 17001 Girona Telèfon: 972 942 526. fiscalia.guardia.menors.girona@xij.gencat.cat
Província de Lleida*: Fiscalia de Lleida C. Canyeret, 3-5, bxs., 25007 Lleida Telèfon: 973 705 840. fiscalia.menors.lleida@xij.gencat.cat	Província de Tarragona*: Fiscalia de Tarragona Av. President Lluís Companys, 10, 43005, Tarragona Telèfon: 977 920 100. fiscalia.menors.tarragona@xij.gencat.cat

*Des d'aquest telèfon es deriva a la Fiscalia de Protecció de Menors

Unitat de Suport a l'Alumnat en Situació de Violència, USAV (Direcció General d'Alumnat. Departament d'Educació)

La USAV és una unitat que acull totes les verbalitzacions que estigui vivint o hagi viscut l'alumnat, tant dins com fora del centre educatiu. Així mateix s'inicia tot el circuit i es contacta amb el centre educatiu per acompanyar-lo en l'abordatge d'aquesta violència a través de l'activació dels protocols corresponents.

Contacte: usav.educacio@gencat.cat; Tel. 900 923 098

<https://xtec.gencat.cat/ca/centres/projeducatiu/pla-escoles-lliures-de-violencies/usav-usapps/>

Oficines d'Atenció a les víctimes del delictes (Departament de Justícia, Drets i Memòria)

<https://web.gencat.cat/ca/adreces-i-telefonos/index.html?codi=17174&iq=200001>

Hospitals

https://salutweb.gencat.cat/ca/el_departament/organitzacio/organigrama_global/?lilitat=false&classificador=200040&link=http://sac.gencat.cat/sacgencat/AppJava/organisme_fitxa.jsp¶metre=codi&accio=consultar&pares=false&query=Departament&codInf=2803&nivell=15&codi=2803

9.8. Glossari

Abús sexual

Tota activitat sexual imposada per un adult a un nen/a en contra de la qual aquest té dret a la protecció del dret penal. També es consideren abús les activitats sexuals imposades per un nen/a a un altre si el primer és considerablement més gran que la víctima o utilitza la força, amenaces o altres mitjans de pressió. Les activitats sexuals entre nens/es no es consideren abús sexual quan els nens/es superen el límit d'edat establert per l'Estat per a les activitats sexuals consentides (a l'Estat espanyol són els 16 anys)⁵⁹.

Aquestes activitats poden ser amb contacte físic o sense contacte físic i en el cas dels infants s'ha de tenir clar que degut a la seva edat i moment evolutiu no tenen capacitat suficient per donar consentiment a aquestes activitats.

Agressió sexual

És un atemptat contra la llibertat sexual d'una altra persona, utilitzant violència o intimidació. És un delicte inclòs al Codi Penal dins del títol de Delictes contra la llibertat i la indemnitat sexuals.

Assetjament

Comportament **no** desitjat d'una persona que té com a propòsit o produeix l'efecte d'atemptar contra la dignitat de la persona i de crear-li un entorn intimidatori, hostil, degradant, humiliant o ofensiu.

La LOPIVI estableix que els protocols contemplin actuacions específiques quan l'assetjament tingui com a motivació la discapacitat, problemes greus del neurodesenvolupament, problemes de salut mental, l'edat, prejudicis racistes o per lloc d'origen, l'orientació sexual, la identitat o expressió de gènere. D'igual manera, aquests protocols hauran de contemplar actuacions específiques quan l'assetjament es dugui a terme a través de les noves tecnologies o dispositius mòbils i s'hagi menyscabat la intimitat, reputació o el dret a la protecció de dades personals de les persones menors d'edat.

Assetjament entre menors d'edat o bullying

Conducta de maltractament psicològic i/o físic, en el marc escolar, d'un/a alumne o grup d'alumnes a un altre de manera continuada. Els aspectes clau que caracteritzen el fenomen són: l'efecte d'atemptar el dret i el benestar d'un/a infant o adolescent, el desequilibri de poder en favor de la persona agressora i la repetició en el temps d'aquests comportaments⁶⁰. Més enllà de l'entorn escolar, el *bullying* pot tenir lloc en qualsevol context en què nens/es i adolescents estiguin junts/es i interaccionin, inclosos els espais de pràctica esportiva⁶¹.

Assetjament per raó d'orientació sexual, d'identitat de gènere

⁵⁹ Comitè dels Drets d'Infant, Observació general número 13. <http://oped.educacion.uc.cl/website/images/disponibles/UNICEF-ObservacionesGeneralesComiteDerechosNino.pdf>

⁶⁰ Olweus, D. (2006). *Conductas de acoso y amenaza entre escolares* (3a ed.). Morata

⁶¹ Shannon, C. S. (2013). Bullying in recreation and sport settings: Exploring risk factors, prevention efforts, and intervention strategies. *Journal of Park & Recreation Administration*, 31(1), 15-33.

La Llei 11/2014, del 10 d'octubre, per a garantir els drets de lesbianes, gais, bisexuals, transgènere i intersexuals i per a eradicar l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia⁶² aquests assetjament com qualsevol comportament basat en l'orientació sexual, la identitat de gènere o l'expressió de gènere d'una persona que tingui la finalitat o provoqui l'efecte d'atemptar contra la seva dignitat o la seva integritat física o psíquica o de crear-li un entorn intimidador, hostil, degradant, humiliant, ofensiu o molest. Exemples de conductes d'assetjament per raó de l'orientació sexual, la identitat de gènere o l'expressió de gènere són les bromes ofensives, l'aïllament, la ridiculització i el menyspreu de les habilitats i les capacitats per raó d'orientació, identitat o expressió de gènere. En aquest tipus d'assetjament hi ha diferents tipus de discriminacions, però també pot haver un assetjament actiu, de persecució física, o d'assetjament continu a través de les xarxes.

Assetjament per raó de sexe

Qualsevol comportament dut a terme en funció del sexe d'una persona, amb el propòsit o l'efecte d'atemptar contra la seva dignitat i de crear un entorn intimidador, degradant o ofensiu⁶³.

Exemples de conductes d'assetjament per raó de sexe són les bromes ofensives, l'aïllament, la ridiculització i el menyspreu de les habilitats i les capacitats per raó de sexe.

Assetjament sexual

Qualsevol comportament, verbal o físic, de naturalesa sexual que tingui el propòsit o produeixi l'efecte d'atemptar contra la dignitat d'una persona, en particular quan es crea un entorn intimidador, degradant o ofensiu⁶⁴.

Exemples de conductes d'assetjament sexual són les bromes sexuals ofensives i fora de lloc en un ambient esportiu, comentaris sexuals sobre fantasies, activitats sexuals, comentaris sobre el cos de l'altra persona fent referència a atributs sexuals, apropament físic no desitjat i intencional, contacte intencional, demanda de favors sexuals, invitacions a quedar-se a soles o a sortir, utilització de les xarxes socials amb enviament de notes i imatges de contingut sexual, entre d'altres.

Ciberassetjament

Assetjament que s'exerceix a través de plataformes virtuals en l'entorn del ciberespai. Inclou agressions digitals com la difamació, el control, la usurpació de perfils, la sostracció de contrasenyes o la pornografia de revenja, entre d'altres.

Ciberassetjament pedòfil o Grooming

Ciberdelicte en el què una persona, valent-se sovint d'una identitat falsa, estableix una relació afectiva amb un infant amb l'objectiu d'obtenir-ne imatges de contingut sexual o d'abusar-ne o agredir-lo sexualment.

⁶² <https://portaljuridic.gencat.cat/eli/es-ct/l/2014/10/10/11>

⁶³ <https://www.boe.es/eli/es/lo/2007/03/22/3/con>

⁶⁴ <https://www.boe.es/eli/es/lo/2007/03/22/3/con>

Diligència deguda

Obligació dels poders públics d'adoptar mesures legislatives i de qualsevol altre ordre per a actuar amb l'agilitat i eficiència necessàries amb vista a prevenir, investigar, perseguir, castigar i reparar adequadament els actes de violència masclista i protegir-ne les víctimes⁶⁵.

Difusió no consentida d'imatges íntimes o Sexpreading

Difusió, generalment a través d'internet, de fotografies o enregistraments audiovisuals de contingut sexual o íntim d'una persona sense el seu consentiment.

Explotació laboral

Situació en què s'utilitza l'infant en edat no laboral per a treballs amb què s'obté qualsevol tipus de guany, que pot anar des de feines físiques dures fins a la utilització passiva o activa per a mendicitat. Si es detecta, s'ha de posar en coneixement dels serveis socials.

Explotació sexual

Situació en què l'infant és obligat o induït a realitzar activitats de prostitució i/o pornografia. En cas de detectar-se, s'ha de posar en coneixement dels serveis socials.

Maltractament físic

Qualsevol acció no accidental que provoqui o pugui provocar als infants i adolescents danys físics o malalties.

Maltractament institucional

Maltractament provocat per qualsevol legislació, programa, servei, actuació o procediment que provingui de poders públics o privats i de les seves actuacions, quan vulneren els drets bàsics dels infants o adolescents.

Maltractament per negligència i abandonament

Es produeix quan les necessitats bàsiques de l'infant o l'adolescent (físiques, socials o psicològiques) no són ateses, de manera temporal o permanent, com l'alimentació, la higiene, l'atenció mèdica, l'educació, la roba, la vigilància, la seguretat...

Maltractament psicològic o emocional

Situació crònica amb actuacions o privacions que provoquen a l'infant o l'adolescent sentiments negatius envers la pròpia autoestima i li limiten les iniciatives que té (menyspreu continuat, refús verbal, insult, intimidació, discriminació...). Es distingeix el que es pot produir per conductes actives de l'adult (rebutjar, aïllar, terroritzar, corrompre...) i llavors es parla de maltractament emocional, del que es produeix per omissió de conductes (ignorar) i en aquest cas és abandonament emocional.

Menor d'edat

⁶⁵ <https://igualtat.gencat.cat/web/.content/Ambits/violencias-masclistas/coordinacio-treball-xarxa/protocol/Protocol-Marc-2022.pdf>

Tot ésser humà menor de divuit anys d'edat, llevat que, en virtut de la llei que li sigui aplicable, hagi assolit abans la majoria d'edat⁶⁶.

Mesures cautelars

Constitueixen accions provisionals que s'adopten per protegir l'interès general, ordinàriament en el si d'un procediment, però també amb caràcter previ a la seva instrucció quan hi ha raons d'urgència. Es tracta d'evitar que mentre s'instrueix i acaba un procediment, puguin mantenir-se situacions que minven o eliminin l'eficàcia real de la decisió o resolució que finalment fos adoptada.

Es tracta d'accions preventives que tenen com objecte la separació de la persona adulta dels infants o adolescents que han estat víctimes de violència i també de la resta de persones menors d'edat de l'entitat.

Pornodivulgació de revenja o Revenge porn

Difusió no consentida d'imatges íntimes, sovint amb voluntat de xantatge o humiliació, en què el material divulgat ha estat enregistrat prèviament amb el consentiment de la víctima per la mateixa persona que en fa difusió, generalment en el marc d'una relació sentimental o sexual.

Submissió quimicofarmacèutica

Situació en què, sense necessitat mèdica, se sotmet l'infant a qualsevol tipus de substància, la qual cosa l'incapacita perquè pugui desenvolupar la seva autonomia, la resistència o el control.

Síndrome de Münchhausen per poders

Es produeix quan els progenitors, tutors o les persones cuidadores simulen malalties de l'infant, provoquen contínues exploracions mèdiques o ingressos hospitalaris i al·leguen símptomes ficticis de manera activa.

Tràfic d'éssers humans

Acció de captar, transportar o acollir persones, sovint aprofitant-se d'una situació de vulnerabilitat, per mitjà de l'amenaça, l'engany, l'ús de la força o el pagament a algú amb autoritat sobre les víctimes, amb la finalitat d'explotar-les.

En cas de detectar-se cal seguir el Protocol de protecció de les víctimes de tràfic d'éssers humans a Catalunya.

Victimització secundària

La victimització secundària fa referència a la mala atenció o atenció inadequada que rep la víctima per part del sistema penal, i institucions de la salut, policia, entre d'altres, per les repetides situacions per les quals ha de passar després d'haver estat afectada per maltractament, fet que la perjudica psicològicament i emocionalment de manera més profunda i traumàtica.

⁶⁶

https://dretssocials.gencat.cat/web/.content/03ambits_tematicos/07infanciaiadolescencia/observatori_drets_infancia/destacats_columna_dreta/Convencio_drets_infancia.pdf

Violència⁶⁷

Tota acció, omissió o tracte negligent que priva a les persones menors d'edat dels seus drets i benestar, que amenaça o interfereix el seu ordenat desenvolupament físic, psíquic o social, amb independència de la seva forma i mitjà de comissió, inclosa la realitzada a través de les tecnologies de la informació i la comunicació, especialment la violència digital. En tot cas, s'entendrà per violència el maltractament físic, psicològic o emocional, els càstigs físics, humiliants o denigrants, el descuit o tracte negligent, les amenaces, injúries i calúmnies, l'explotació, les agressions i els abusos sexuals, la corrupció, l'assetjament escolar, l'assetjament sexual, el ciberassetjament, la violència de gènere, la mutilació genital, el tràfic d'éssers humans amb qualsevol fi, el matrimoni infantil, la pornografia no consentida o no sol·licitada, l'extorsió sexual, la difusió pública de dades privades així com la presència de qualsevol comportament violent en el seu àmbit familiar.

Violència masclista

Violació dels drets humans a través de la violència que s'exerceix contra les dones com a manifestació de la discriminació i de la situació de desigualtat en el marc d'un sistema de relacions de poder dels homes sobre les dones i que, produïda per mitjans físics, econòmics o psicològics, incloses les amenaces, les intimidacions i les coaccions, té com a resultat un dany o un patiment físic, sexual o psicològic, tant si es produeix en l'àmbit públic com en el privat⁶⁸.

En aquest àmbit s'inclouen formes específiques que afecten especialment a nenes i adolescents com:

- **Matrimoni forçat:** unió de dues persones en la qual, almenys una d'elles (generalment la dona), no ha atorgat el seu ple i lliure consentiment, (a l'Estat espanyol legalment es pot consentir a partir dels 16 anys si estan emancipats i entre els 14 i 16 anys en el cas que hagin obtingut una dispensa judicial) sinó que ha estat pressionada físicament, sexualment, emocionalment i/o psicològicament per la seva família i el seu entorn de referència. Si el matrimoni forçat es produeix quan un o tots dos contraents són menors de 18 anys, també s'anomena matrimoni prematur.
- **Mutilació genital femenina:** nom genèric donat a aquelles pràctiques que impliquen l'extirpació total o parcial dels genitals externs femenins o altres agressions als òrgans genitals de les dones per raons culturals, religioses o d'altres amb finalitat no terapèutica.

Violència sexual⁶⁹

Es consideren violències sexuals els actes de naturalesa sexual no consentits o que condicionen el lliure desenvolupament de la vida sexual en qualsevol àmbit públic o privat, la qual cosa inclou l'agressió sexual, l'assetjament sexual i l'explotació de la prostitució aliena, així com tots els altres delictes previstos en el Títol VIII del Llibre II de la Llei Orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del Codi Penal, orientats

⁶⁷ Llei Orgànica 8/2021, de 4 de juny, de protecció integral a la infància i l'adolescència davant violència. <https://www.boe.es/eli/es/lo/2021/06/04/8>

⁶⁸ <https://portalidogc.gencat.cat/utilisEADOP/PDF/8303/1828756.pdf>

⁶⁹ <https://www.boe.es/eli/es/lo/2022/09/06/10/con>

específicament a protegir persones menors d'edat. Cal tenir present que els i les infants i adolescents menors de 16 anys, encara que donin el seu consentiment, aquest no és vàlid legalment i, per tan, el consentiment no és l'element definidor de l'agressió sexual a persones menors d'edat.

També es consideren violències sexuals aquelles comeses en l'àmbit digital, la qual cosa comprèn la difusió d'actes de violència sexual a través de mitjans tecnològics, la pornografia no consentida i l'extorsió sexual. També es consideren violències sexuals aquelles conductes amb impacte en la vida sexual com són la mutilació genital femenina, el matrimoni forçat, l'assetjament amb connotació sexual i el tràfic amb finalitats d' explotació sexual.

La violència sexual i els abusos sexuals⁷⁰, es defineixen en la com qualsevol acte de naturalesa sexual no consentit per les dones, inclosa l'exhibició, l'observació i la imposició, per mitjà de violència, d'intimidació, de prevalença o de manipulació emocional, de relacions sexuals, amb independència que la persona agressora pugui tenir amb la dona o la menor una relació conjugal, de parella, afectiva o de parentiu.

10 COM ELABORAR UN PROTOCOL PER LA PRÒPIA ENTITAT

Els protocols sectorials, com és el cas del present protocol en l'àmbit esportiu, donen pautes per implementar accions de prevenció i sensibilització i faciliten la presa de decisions a l'hora de seguir els circuits de notificació que s'han de posar en marxa en el moment de ser coneixedores de l'existència de violències que pateixen els infants i adolescents.

Les entitats esportives que elaborin el seu propi protocol faran que les actuacions per prevenir, detectar i actuar en casos de violència que puguin patir els infants i adolescents practicants, s'ajustin molt més a la seva realitat, al tipus d'activitat físico-esportiva que desenvolupen, el número de menors d'edat que participen, al lloc on realitzen aquestes activitats, entre d'altres.

10.1. Procés participatiu i compromís

Per tal que el protocol tingui l'acceptació de les persones que conformen l'entitat esportiva, és important involucrar a tothom des del començament en el procés d'elaboració.

Passos per fer un procés participatiu:

- Donar a conèixer el *Protocol marc de protecció d'infants i adolescents davant les violències en l'àmbit esportiu*, com a marc general d'actuació.
- Repassar conjuntament les normes internes de la entitat, per tal de conèixer el què ja es realitza en relació a la prevenció i actuació en casos de violència que poguessin patir els infants i adolescents.
- Involucrar la comissió d'igualtat, si ja existeix.

⁷⁰ <https://portaljuridic.gencat.cat/ca/document-del-pjur/?documentId=491383>

- Fer un recull de bones pràctiques que realitza cadascun de les persones que conformen l'entitat esportiva, en relació al tractament de dades, les relacions interpersonals, al contacte físic i al tracte respectuós.
- Repensar conjuntament les activitats i accions que es realitzen per valorar el risc i proposar accions alternatives.
- Explicar la metodologia que s'utilitzarà per redactar el protocol.
- Crear comissions o grups de treball pel redactat.

10.2. Decidir el contingut del protocol

Una vegada hem aconseguit la implicació i participació del personal de l'entitat s'ha de decidir que ha d'incloure el protocol.

Els apartats que solen tenir els protocols són els següents:

- 1) Presentació
- 2) Justificació (opcional)
- 3) Marc conceptual (opcional)
- 4) Marc normatiu
- 5) Objectius i àmbit d'aplicació
- 6) Sensibilització, prevenció, reducció de riscos, creació d'entorn segur
- 7) Detecció
- 8) Actuació
- 9) Seguiment i avaluació del protocol
- 10) Annexos

Es recomana realitzar formació prèvia sobre la temàtica per tal que l'equip que redacta el protocol tingui més informació sobre violència patida pels infants i adolescents i d'aquesta manera puguin aterrar molt millor el protocol a les necessitats de la seva entitat.

10.3. Redactar el protocol

El *Protocol marc de protecció d'infants i adolescents davant les violències en l'àmbit esportiu* pot servir de referència per la redacció del protocol intern de l'entitat esportiva. S'aconsella que el protocol intern sigui més reduït i que es centri en les necessitats de l'entitat.

10.3.1. Presentació

En aquest apartat s'ha de presentar l'entitat i el seu compromís amb la protecció a la infància i l'adolescència de qualsevol tipus de violència, i deixar de manera explícita la no tolerància a cap tipus de violència.

10.3.2. Justificació (opcional)

Apartat opcional on es poden donar xifres i informacions teòriques que justifiquin el redactat del protocol.

10.3.3. Marc conceptual (opcional)

Apartat opcional on es defineixen els conceptes que treballa el protocol.

10.3.4. Marc normatiu

Aquest apartat ha de referir com a mínim la Convenció sobre els Drets dels Infants⁷¹, la Llei orgànica 8/2021, de 4 de juny, de protecció integral a la infància i l'adolescència en front a la violència⁷²(LOPIVI) i el Decret Legislatiu 1/2000, de 31 de juliol, pel qual s'aprova el Text únic de la Llei de l'esport⁷³ i el *Protocol marc de protecció d'infants i adolescents davant les violències en l'àmbit esportiu*. Referenciar la resta de lleis és optatiu.

10.3.5. Objectius i àmbit d'aplicació

En aquest apartat s'han de definir els objectius generals, els específics i les actuacions a realitzar. Respecte a l'àmbit d'aplicació s'ha d'especificar sobre quines persones s'aplicarà el protocol i sobre quins casos han de fer-ho.

10.3.6. Sensibilització, prevenció, reducció de riscos, creació d'entorn segur

Si el primer objectiu del protocol és prevenir situacions de violència, s'haurà de pensar quines actuacions es realitzaran per aconseguir aquest objectiu.

Per això és important que es realitzi una revisió sistematitzada de les accions que desenvolupa l'Entitat, (com, on i amb qui, entre d'altres), tant les habituals com són els entrenaments, partits, competicions, ja siguin individuals com a grupals, com les puntuals o esporàdiques, viatges amb pernocta, tornejos, entre d'altres.

No únicament per detectar els possibles riscos sino sobretot per pensar alternatives més protectores. És important incorporar el concepte, no prohibirem, buscarem alternatives més protectores. I sobre tot amb base pedagògica.

En el *Protocol marc de protecció d'infants i adolescents davant les violències en l'àmbit esportiu*, es presenten alguns exemples de revisió d'actuacions per detectar els riscos.

El protocol també pot incloure pautes d'actuació preventives que tinguin continuïtat en el temps:

- Revisar els criteris de selecció de personal. Fer signar el full d'acceptació del protocol.
- Revisar les relacions contractuals amb proveïdors externs.
- Realitzar formació bianual sobre violència i infància, amb l'objectiu de recordar el protocol, així com els conceptes bàsics en la prevenció, detecció i actuació en casos de violència.

⁷¹ Convenció sobre els Drets de l'Infant, adoptada per l'Assemblea General en la seva Resolució 44/25, de 20 de novembre de 1989.

https://dretssocials.gencat.cat/web/contenut/03ambits_tematicos/07infanciaiadolescencia/observatori_drets_infancia/destacats_columna_dreta/Convencio_drets_infancia.pdf

⁷² <https://www.boe.es/eli/es/lo/2021/06/04/8>

⁷³ <https://dogc.gencat.cat/ca/document-del-dogc/?documentid=224696>

- Realitzar accions de sensibilització sobre violència que puguin patir els infants i adolescents, en diversos formats, i fent coincidint aquestes accions amb dies internacionals, entre d'altres.
- Crear mecanismes de comunicació de l'esportista, mai anònims, Bústia de protecció o Canal de comunicació.
- Fer visible a l'entitat telèfons d'ajuda, el 116 111, 900 900 120, 016, i altres que es considerin.
- Donar a conèixer l'existència del protocol, panell explicatiu, creació de díptics, entre d'altres.

10.3.7. Detecció

És important que quedi clara l'obligatorietat de comunicar tot acte de violència que pateixi un/a esportista menor d'edat. El protocol haurà de definir el mitjà de comunicació per notificar a l'entitat esportiva les sospites de violència patida pels i les infants o adolescents (Bústia de protecció o Canal de comunicació), i l'adreça mail o la pàgina web (link) on trobar aquesta informació.

El protocol haurà de definir les funcions del Delegat o Delegada de Protecció, com s'escull, renovació, entre d'altres. També pot incloure com s'ha de respondre davant d'una revelació i quines són:

RESPOSTES ADEQUADES

- o Creure a la persona que ho explica
- o Mantenir la calma
- o Dir-li que el responsable és l'adult o la persona de major edat
- o Fer-li saber que sortirà endavant
- o Assegurar-se que no patit ferides
- o Protegir a la víctima
- o Fer-li sentir orgull de haver-ho explicat
- o Acceptar els sentiments
- o Expressar-li afecte

REPOSTES INADEQUADES

- o Negar que l'abús hagi passat
- o Culpar a la persona de l'abús sexual o de l'assetjament
- o Reaccionar amb alarma
- o Posar l'accent en el nou estatus de persona abusada o assetjada
- o Sobreprotecció

El protocol recollirà també el tipus d'informe o document de recollida d'informació. En el moment de ser coneixedors/es d'un relat de violència, s'ha de recollir per escrit, en format informe descriptiu i no diagnòstic (veure Annex).

10.3.8. Actuació

El protocol ha d'incloure les diferents funcions amb responsabilitat i circuits interns necessaris per l'actuació. Els circuits interns de notificació han de ser clars i àgils. En el

Protocol marc de protecció d'infants i adolescents davant les violències en l'àmbit esportiu del Consell Català de l'Esport s'expliquen els circuits de notificació i actuació en tots els supòsits. La tasca de l'entitat a l'hora de fer seus els circuits es veure si necessiten incloure algun rol més, o si s'han de coordinar amb algú de l'ajuntament del seu municipi, organisme o alguna entitat esportiva (federació, federació, consell, entre d'altres).

S'ha de dissenyar el circuit a seguir, amb l'obligatorietat de comunicar el fet violent conegut i també l'obligatorietat ètica d'intervenir en aquells casos en els que la llei no obliga a la denúncia, però són fets que l'entitat esportiva no tolera, ja que s'allunyen del bon tracte i del respecte.

10.3.9. Seguiment i avaluació del protocol

S'aconsella que la revisió sigui bianual per tal d'adequar-lo al moment que s'estigui vivint. Per tant, és necessari que des de l'entitat es creï una Comissió d'avaluació per a la seva revisió, que hauria d'estar integrada per:

- Delegat o Delegada de Protecció
- 1 ó 2 persones que realitzin activitats directes amb infants i adolescents

La comissió d'avaluació del protocol tindrà les següents funcions:

- Revisar el protocol
- Revisar la memòria anual
- Revisar els casos notificats i/o detectats
- Avaluar el funcionament del circuit intern de comunicació
- Vetllar per que tot el personal de l'entitat, tinguin formació/informació sobre aquesta temàtica

10.3.10. Annexos

Es recomana que s'utilitzin els annexos del *Protocol marc de protecció d'infants i adolescents davant les violències en l'àmbit esportiu*, del Consell Català de l'Esport pel que fa als formularis i als Serveis públics de suport, atenció i assessorament, més propers al territori.